

HÖGSKOLEPEDAGOGISK KONFERENS
I GÖTEBORG (HKG 2015)

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

ABSTRACTS

Pedagogen 22 oktober 2015 • www.pil.gu.se/hkg2015

INNEHÅLL

Veronica Alfredsson, Linda Hammarbäck, Tobias Pernler: <i>Dynamik i klassrummet med aktiva studenter</i>	4
Torgeir Alvestad, Ann-Charlotte Mårdsjö Olsson: <i>Pedagogiska dimensioner i spänningsfältet mellan HFU och VFU</i>	6
Zahra Bayati: <i>Svenska språket och föreställningar om det – möjlighet eller hinder i högskolan</i>	8
Elisabeth Belgrano, Fredric Gunve, Lars Wallsten: <i>Att trassla som kritisk kunskapsutveckling</i>	10
Sonja Bjelobaba: <i>Akademisk integritet: en ny kurs vid Göteborgs universitet</i>	12
Karolina Catoni, Anne Farewell, Ronny Tikkanen: <i>Pedagogisk meritering och internationalisering på hemmaplan genom internationella undervisningsuppdrag</i>	13
Lena Dafgård, Elisabeth Saalman: <i>Hur reflekterar lärare kring sin undervisning? Analys av ansökningar till excellent lärare vid Göteborgs universitet</i>	14
Kajsa G. Eriksson, Tarja Karlsson Häikiö: <i>Att handleda hoptvinnat examensarbete med dubbla examinationskriterier vid Lärarprogrammet med inriktning bild och visuell kultur på HDK, GU</i>	16
Tone Försund, Stina Larsson: <i>Slow-thinking and lifelong learning – a pedagogical example</i>	18
Olle Hagberg, Kerstin Johansson, Stein Steingrímsson, Maria Henningsson, Maria Roupe, Martin Karlsson, Denislava Mintcheva, Catharina Tennerhed, Anders Johansson, Mats Wahlqvist: <i>Pedagogisk ledare i läkarutbildningens VFU: rapport från ett pilotprojekt</i>	19
Ingrid Henning Loeb, Annika Bergviken Rensfeldt, Ann-Marie Eriksson: <i>Akademiskt skrivande för doktorander – var och hur kan stödet ges?</i>	21
Ingrid Henning Loeb, Mattias Nylund, Anette Wahlandt: <i>Hur kan studenternas referenshantering utvecklas i ett program?</i>	23
Margaretha Häggström, Anna Udén: <i>Metod, teknik och teori – En scaffoldingmodell för att stödja studenters lärande</i>	25
Mauritza Jädefrid, Joakim Lennartsson, Christian Kleinhenz, Mats Blomberg: <i>Vinster och utmaningar med en blended learning-kurs i informationssökning</i>	26
Linda Lane: <i>Teachers Attitudes toward Students with Disability in Higher Education</i>	28

INNEHÅLL

Jörgen Lundälv, Katarina Hollertz:

Moderatorstyrd chatfunktion som verktyg för att öka interaktionen mellan lärare och studenter i storföreläsningar. Pedagogiskt upplägg, etiska aspekter och praktisk tillämpning 29

Jörgen Lundälv, Per Olof Larsson:

Studentantologin – ett studentcentrerat lärande om utsatthet, funktionshinder, långtidssjukdom och skrivande i socialt arbete 31

Claes Martinson:

Studenttränare – som metod för lärande i kvadrat och mer därtill 33

Per Anders Nilsson:

Trapped in (a) Cage 34

Petra Platen, Joseph Trotta:

Realizing Transformative Learning Goals – Popular Culture and Sustainable Development in the L2 Classroom 35

Svetlana Sabelfeld:

Re-designing learning activities in accounting – towards "blended learning" 36

Malin Sandberg:

Heteronormativitet i högre utbildning – förutsättningar och begränsningar för normkritisk högskolepedagogik 38

Mirosław Staron, Agneta Nilsson:

Designing and positioning master programs using business intelligence 40

Maria Sunnerstam:

Älskade hatade lärplattform 41

Maria Sunnerstam, Maria Nilsson:

Digital salstentamen, en traditionell examinationsform som förnyas 43

Anna Svensson, Ika Jorum:

Zotero - ett hjälpmedel för att stödja studenters källhantering och skrivande 45

Maria Thorson, Sven-Egron Thörn, Marianne Molander Beyer, Albert Castellheim:

Foreign physicians: Perceived unfair examinations 47

Catarina Wallengren, Irma Lindström Kjellberg, Louise Danielsson, Qarin Lood, Kristina Rosengren, Inger Jansson, Denislava Mintcheva, Marie Walther, Christina Finnsbäck:

Programöverskridande kurs i personcentrering 48

Författare: Veronica Alfredsson, Linda Hammarbäck, Tobias Pernler för undervisningsteamet, Biomedicinska biblioteket

Institution: Göteborgs universitetsbibliotek, Biomedicinska biblioteket

E-post: veronica.alfredsson@ub.gu.se

Nyckelord: Aktivt lärande, studentengagerande aktiviteter, studentcentrerad undervisning

Presentationsform: Föredragning

Dynamik i klassrummet med aktiva studenter

Studenterna vid Sahlgrenska akademien ska tidigt i sin utbildning använda sig av vetenskapliga artiklar och kommer till Biomedicinska biblioteket för att lära sig att söka fram detta material. En förutsättning är att studenterna förstår vad som inom ämnesområdet räknas som vetenskaplig text.

Trots att vi, som vi tyckt, presenterat tydliga definitioner och kriterier har studenterna visat sig vara osäkra på materialet de söker fram – är det vetenskapligt eller inte?

Inspirerade av idéer om aktivt lärande och kooperativt lärande¹ vänder vi på tågordningen; studenterna får själva resonera och diskutera begrepp som vetenskaplighet och populärvetenskap i relation till material som vi förser dem med, först därefter bidrar vi som lärare med våra kommentarer.

Vägen till vetenskapen

Vi använder oss i huvudsak av två övningar:

1. Rangordning av publikationer utifrån grad av vetenskaplighet. Studenterna får tilldelat sig en bunt med olika publikationstyper och ska sedan i grupp diskutera vilken typ av publikationer de har framför sig, om, och i så fall varför, de tror att dessa är vetenskapliga.
2. Vetenskapens former. Samtliga studenter läser en kort nyhetstext eller populärvetenskaplig text. De får resonera gemensamt för att ringa in textens karaktär, spåra källan (vetenskaplig artikel) och jämföra den med den populärvetenskapliga texten för att tydliggöra vad som särskiljer det vetenskapliga från det icke-vetenskapliga.

Ökad aktivitet, ökat engagemang

Vi ser en tydlig ökning av engagemanget när studenterna görs till aktiva deltagare i stället för passiva mottagare. Genom att studenterna ges gott om talutrymme kommer deras erfarenheter och kunskaper till uttryck, och vi som lärare kan ta tillvara på detta, förstärka och bekräfta det som sägs eller eventuellt justera och komplettera det som framstår som otydligt. Vi får också en direkt insyn i vad studenterna tänker.

Huruvida lärandet kvalitativt förändrats jämfört med en traditionell undervisningsmetod har vi inte utvärderat. I litteraturen framgår dock att det med ett ökat studentengagemang i un-

---

¹ Enkelt definierat som att det är studenterna som gör merparten av arbetet i klassrummet, inte läraren, och att de dessutom gör det tillsammans (jfr t.ex. Felder, 2009)

dervisningen följer vinster för såväl studenternas självskattning som deras förmåga att söka material i bibliotekets resurser (Detlor, Booker, Serenko, & Julien, 2012).

Anekdotiska data i form av kommentarer från våra studenter visar också att de uppskattar inslagen och att de tycker att upplägget är lärorikt.

Med bidraget vill vi stimulera en diskussion om alternativa, mindre traditionella, sätt att lägga upp undervisning på universitetsnivå.

Referenser

Detlor, B., Booker, L., Serenko, A., & Julien, H. (2012). Student perceptions of information literacy instruction: The importance of active learning. *Education for Information*, 29(2), 147–161. <http://doi.org/10.3233/EFI-2012-0924>

Felder, R. (2009). Active Learning with Dr. Richard Felder. Retrieved August 18, 2015, from <https://www.youtube.com/watch?v=1J1URbdisYE&feature=youtu.be>

Författare: Torgeir Alvestad, Ann-Charlotte Mårdsjö Olsson

Institution: Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande

E-post: torgeir.alvestad@ped.gu.se

Nyckelord: Högskolepedagogik, professionsutbildning, högskoleförlagd utbildning, verksamhetsförlagd utbildning, vetenskaplig grund

Presentationsform: Rundabordssamtal

Pedagogiska dimensioner i spänningsfältet mellan HFU och VFU

Tematiken för presentationen är relationen mellan den högskoleförlagda (HFU) och den verksamhetsförlagda (VFU) undervisningen i Förskolläraryrket. En aktuell tematik för alla som arbetar med professionsutbildningar även om exemplet är hämtat från förskolläraryrket. Målgruppen för innehållet i presentationen är de olika aktörer som arbetar inom ramen för en professionsutbildning.

Frågan om hur HFU och VFU kan integreras och genomföras är en diskussion som har funnits bland aktörer i professionsutbildningar, så länge dessa två inslag har funnits i utbildningen. Det som har hänt över tid är att den verksamhetsförlagda delen i utbildningen har fått starkare fokus i en akademisk professionsutbildning. Ett exempel på detta är projekt med övningsförskolor (<http://lun.gu.se/utbildning/forskollarprogrammet/forsoksverksamhet-med-ovningsforskoleomraden>) som initierats och finansieras av statliga medel.

I relationen mellan HFU och VFU finns olika dilemman som aktörer i professionsutbildningar måste förhålla sig till och kunna hantera. Vi har valt att identifiera och problematisera några av de dilemman som kan finnas i spänningsfältet mellan HFU och VFU. Vår uppfattning är att de dilemman som vi identifierar och problematiserar inte enbart finns i HFU eller VFU utan i relationen mellan dessa kurser.

En huvudfråga när vi belyser och problematiserar dessa olika dilemman är hur vi kan förstå att professionsutbildningen ska bygga på vetenskaplig grund.

Förskolläraryrket är en professionsutbildning som innehåller både teoretisk kunskap och yrkeskunskap. Finns det därmed risker för att utbildningens vetenskapliga grund, i viss mån bidrar till en teoretisering av utbildningen, istället för en sammanvägning av utbildningens högskole- och verksamhetsförlagda moment? Kan en splittring mellan utbildningens högskole- och verksamhetsförlagda delar medföra att utbildningen å den ena sidan examinerar studenters teoretiska kunskaper medan den verksamhetsförlagda utbildningen examinerar studenters yrkeskunskaper? Kan detta i så fall vara en förklaring på problematiken och svårigheterna med att skapa en helhet i utbildningens högskole- och verksamhetsförlagda delar.

I utbildningen presenteras barnet på två olika sätt. Å ena sidan som "konstruerade och teoretiska barnet". Å andra sidan som det "konkreta och levda barnet". Det som kan bli problematiskt, både utifrån studenternas- och utbildningens perspektiv är dessa två olika sätt

att presentera barnet. Det problematiska är att det "konstruerade och teoretiska barnet" lever inom den akademiska traditionen medan det "konkreta och levda barnet" existerar inom ramen för förskolans tradition. Detta kan bidra till att skapa klyftor mellan utbildningens högskole- och verksamhetsförlagda delar och därmed komplicerar förskollärarytbildningen som professionsutbildning.

Vi har beskrivit att innehållet i presentationen identifierar och problematiserar dilemman i spänningsfältet mellan HFU och VFU. Avslutningsvis redogörs för vilka utmaningar aktörer i professionsutbildningar står inför när det gäller att kunna vidareutveckla och fördjupa de pedagogiska dimensionerna i spänningsfältet mellan HFU och VFU.

Författare: Zahra Bayati

Institution: Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande, Göteborg Universitet

E-post: zahra.bayati@gu.se

Nyckelord: Studenter med svenska som andra språk, Svenska som andra språk

Presentationsform: Rundabordssamtal

Svenska språket och föreställningar om det – möjlighet eller hinder i högskolan

Tidigare forskningar om studievillkoren för studenter med svenska som andraspråk visar att dessa studenters svenska språk mest uppmärksammas när den är "bristfällig" och "problematisk". Denna bristperspektivfokus visar sig bortse från all annan kompetens hos dessa studenter och inte minst hur pass väl de behärskar andra språk, däribland deras modersmål (Bayati, 2014; Carlson, 2009). Genom den förändrade demografiska sammansättningen av barn, elever och studenter i olika pedagogiska institutioner, där en växande andel av dessa grupper har svenska som andraspråk, blir frågan om språkets roll i att nå jämlika möjligheter för lärande viktiga.

I dagens Sverige har över 30 % av befolkningen i stora städer annat modersmål än svenska och denna siffra är ännu högre bland den yngre generationen, det vill säga bland de som befinner sig i någon av de pedagogiska institutionerna. Därför är frågan om hur svenska språket, som det centrala språket i utbildningssystemet kan verka exkluderande eller inkluderande, blir viktig för utbildningsframgångar bland elever och studenter. Förhållningsätt till dessa studenters svenska språk i många fall skapar ett språkligt utanförskap som resulterar i tystnader och bristande självkänsla när, att vara bärare av kunskap och utbildning blir lika med en godtycklig nivå av svenska språket. Denna fråga blir speciellt viktig när universiteten har som specifika fokusområden gällande breddad rekrytering, och social hållbar utveckling i globaliserings tid.

Svenska språkets roll för högskoleutbildningar, särskilt då studenternas modersmål inte är svenska manar oss till omvärdering av högskolelärares kunskap och kompetens i området. Ett problem med att fokusera på studenternas "brist" är att själva högskoleutbildningarna inte blir granskade utifrån deras eventuella kompatibilitet eller bristande av den i relation till samtiden och de som befolkar dem, som bland annat lärare och studenter.

I detta rundabordssamtal kommer jag att ge exempel på erfarenheter av att studera eller undervisa som student eller lärare med svenska som andra språk baserad på tidigare forskning samt mina erfarenheter som lärarutbildare med svenska som andraspråk. De behov och lösningar för en del hinder som uppstår i studenternas utbildning, som de själva uppmärksammar, kommer även att tas upp. Förhoppningen är att denna viktiga fråga som flitigt diskuteras av lärarna i olika högskoleutbildningar, särskilt inom lärarutbildningen i olika officiella och vardagliga sammanhang – från matsal till olika personalmöten och inte minst i

betygmöten – ska få den plats som den förtjänar för att bidra till ett inkluderande och hållbart utbildningssystem i globaliseringens tid.

Förslag på frågor för diskussion

- Är det verkligen språket som är problemet?
- Vilken nivå förväntas studenterna, med svenska som andraspråk, ha på det svenska språket? Vart regleras denna nivå?
- Vilket/vilka språk räknas som en kompetens att ha med sig i svensk lärarutbildning?
- Vilka resurser finns det för studenter med svenska som andraspråk?
- Har vi erfarenheter av åtgärder/förslag för förändringar i det nuvarande systemet?

Författare: Elisabeth Belgrano (HDK), Fredric Gunve (HDK), Lars Wallsten (Högskolan i Gävle)

E-post: elisabeth.belgrano@gu.se fredric.gunve@hdk.gu.se l.wallsten@telia.com

Nyckelord: Konstnärliga kunskapsformer, performativitet, kursutveckling, lärande, intra-aktion, högskolepedagogisk metodutveckling, essäskrivning

Presentationsform: Workshop

Att trassla som kritisk kunskapsutveckling

Vad kan hända i mötet mellan konstnärlig forskning/utbildning och annan akademisk miljö? Tre olika erfarenheter av möjligheterna med utveckling av kunskapssyn, lärande och metoder i högre utbildning presenteras. Workshopen kommer att bejaka ännu fler trassliga (intra-aktiva) samtal inom högre utbildning för att uppmärksamma *hur* undervisning och lärande kan utvecklas genom konst/utbildning/vetenskapliga möten.

1. Vad kan en medveten, nyfikenhetsdriven och lustfylld sammanflätning av teoretisk/linjär/objektiv/vetenskaplig och praktisk/icke-linjär/subjektiv/sinnlig kunskap få för effekt på lärande och undervisning inom högre utbildning? I föredragningen förs vi tillsammans in i ett posthumanistiskt och performativt 'trassel', med referens till de "ömsesidigt formerande samspel ("intra-aktioner") som *föregår* framträdandet av mänskliga och icke-mänskliga aktörer, diskurser och materialiteter" (Åsberg et al. 2012, s. 201; Barad 2007). När kunskapsinhämtning kaotiskt smälter samman och 'blir till' (Atkinson 2015) uppstår en kunskap gen/om det oförutsedda, det rhizomatiskt överflödande och det nomadiska (Braidotti 2011). Resultatet som synliggörs blir till en modell för lärande och undervisning där form inte kan särskiljas från innehåll och där utbildning kan skönjas som ett materialiserat snitt i en evinnerlig bildningskedja.
2. Konstnärliga genrer, discipliner och ämnesgränsdragningar är alltid i tillblivelse, frammanade och fortplantade genom olika handlingar, möten och intra-aktioner (Barad, 2007). Om vi godtar att samtiden skapas genom performativa handlingar i möten mellan olika delar och deltagare, då behövs också kurser och utbildnings-förhållanden som kan koppla upp till dessa flödiga, flyktiga och tillblivande behov. Men hur genomför vi öppna, inkluderande och ämnesporösa utbildningar fyllda av potentiella möten och nya tillblivelseprocesser? Med utgångspunkt från kursen INGEN/TING – ALL/TING och en utbildningslek presenteras och exemplifieras idéer kring hur högre utbildning (på konstnärlig grund) kan genomföras med hjälp av en parallell Skugg-Kurs för att möjliggöra det oväntade och det ännu inte formulerade att uppstå (Grosz 2005).
3. I ett forskningsanknytningsprojekt mellan konstnärlig forskning och didaktik har essäskrivning prövats som alternativ till traditionella uppsatser. Resultatet visar att essäer förbättrade studenternas skrivförmåga, förhöjde skrivglädjen och stimulerade det kritiska tänkandet. Genom att använda och kontextualisera egen erfarenhet utvecklades

ny kunskap. Essäformatet passade både ovana skribenter och mer drivna. Ett särskilt koncept har utarbetats med en öppen grundstruktur, handledning och bedömning.

Referenser

Atkinson, Dennis (2015) *The adventure of pedagogy, learning and the not-known*, *Subjectivity*, 2015, 8, 43–56. doi:10.1057/sub.2014.22

Barad, Karen (2007) *Meeting the Universe Halfway. Quantum Physics and the Entanglement of Matter and Meaning*. Duke Univ. Press

Braidotti, Rosi (2011) *Nomadic Theory. The Portable Braidotti*, Columbia Univ. Press, New York

Grosz, Elizabeth (2005) *Time Travels, Feminism, Nature, Power*. Duke Univ. Press

Åsberg, Cecilia, Martin Hultman & Francis Lee, ed. (2012) *Posthumanistiska nyckeltexter*, Studentlitteratur AB, Lund

Författare: Sonja Bjelobaba
Institution/motsvarande: PIL-enheten
E-post: sonja.bjelobaba@gu.se
Presentationsform: Föredragning

Akademisk integritet: en ny kurs vid Göteborgs universitet

Plagiering är ett problem i den akademiska världen som många lärare upplever är svårt att hantera. Förebyggande arbete mot plagiering är en viktig pedagogisk fråga. På konferensen ämnar jag diskutera hur lärare vid Göteborgs universitet kan arbeta förebyggande mot plagiering och visa vilka resurser de har till sitt förfogande i detta arbete.

I Göteborgs universitets Policy för förebyggande av plagiering betonas vikten av att "studenter och lärare har enkel tillgång till webbpublicerade, självinstruerande program och guider som innefattar övningsmoment och möjligheter till egenkontroll av sina kunskaper." På uppdrag av PIL har jag därför tillsammans med kollegor från Universitetsbiblioteket utvecklat en ny nätbaserad interaktiv kurs. Syftet med kursen är att belysa vad plagiering är, hur detta kan undvikas och vad som händer om man plagierar. Tanken är vidare att information om akademisk integritet och förebyggande av plagiering ska samlas på ett ställe som är lättillgängligt för alla studenter och lärare vid Göteborgs universitet.

Målgrupp för denna kurs är studenter vid Göteborgs universitet – i första hand nyantagna studenter (campus-, distans- och programstudenter samt studenter som läser fristående kurser) – samt lärare som kan använda den som stöd i sin undervisning eller för kompetensutveckling inom ramen för t.ex. högskolepedagogiska utbildningar.

Under föredraget diskuteras på vilka sätt denna kurs kan användas för självstudier, som hjälp till att belysa frågor kring akademisk integritet i olika undervisningsområden och hur den kan integreras med andra kurser vid Göteborgs universitet.

Länkar

Policy för förebyggande av plagiering (pdf) :

http://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1534/1534729_policy-for-forebyggande-av-plagieringv-2015-492.pdf

Författare: Karolina Catoni (International Centre), Anne Farewell (institutionen för kemi och molekylärbiologi), Ronny Tikkanen (institutionen för socialt arbete, lärare vid institutionen för kulturvetenskaper)

E-post: karolina.catoni@gu.se

Presentationsform: Rundabordssamtal

Pedagogisk meritering och internationalisering på hemmaplan genom internationella undervisningsuppdrag

Ökad internationalisering av högre utbildning förespråkas både på internationell som nationell nivå och lyfts fram som en prioriterad fråga för den sittande regeringen. Internationalisering ses idag som en mått på utbildningskvalitet och är därmed ett effektivt konkurrensverktyg. Från regeringshåll finns det en långtgående tradition (prop 2004/05:162, prop 2008/09:175) av att koppla rörlighet av studenter och personal till utvecklingen av utbildningens kvalitet och interkulturell förståelse. Liknande ambitioner lyfts fram i en nyligen utkommen rapport beställd av EU-parlamentets kommitté för kultur och utbildning; Internationalisation of Higher Education. (http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/540370/IPOL_STU%282015%29540370_EN.pdf) Här poängteras vikten av att internationaliseringsarbetet inte stannar vid mobilitetssiffror utan att de erfarenheter som lärare och studenter gör verkligen kommer den pedagogiska utvecklingen tillgodo.

Sedan 2014 finns det vid GU en ny Policy för internationalisering (V 2014/474). Denna vidareutvecklar de konkreta mål för internationalisering som återfinns i Vision 2020. En av visionens målsättningar är att *"utbildningen vid Göteborgs universitet år 2020 kännetecknas av hög vetenskaplig och konstnärlig kvalitet, med pedagogisk excellens och en uttalad internationell profil."* Policyn för internationalisering samt den därtill hörande Handlingsplanen för särskilda aspekter av internationalisering (V 2014/476) lyfter båda fram den ökade rörligheten bland personal som en viktig del av internationaliseringen av utbildningen. En nyligen publicerad analys genomförd av Universitets- och högskolerådet (En bild av högskolans internationalisering, 2015) pekar på bristerna hos svenska lärosäten att erkänna och tillvarata lärares utlandserfarenheter.

Med detta seminarium vill vi lyfta fram olika vägval för internationalisering av utbildning och hur pedagogisk utveckling kan uppnås genom internationella undervisningsuppdrag. Vi ställer oss också frågan hur vi kan öka lärares deltagande i internationaliseringen av utbildningen och hur lärarnas erfarenheter tas tillvara och värderas. Seminariet knyter därmed an väl till de tankar om internationella undervisningserfarenheter som ryms inom ramen för satsningen på pedagogisk excellens och det framväxande pedagogiska idéprogrammet.

Författare: Lena Dafgård, Elisabeth Saalman

Institution/motsvarande: PIL-enheten

E-post: lena.dafgard@gu.se

Nyckelord: pedagogisk skicklighet, pedagogisk portfölj, excellent lärare, reflektion, scholarship of teaching and learning (SoTL)

Presentationsform: Föredragning

Hur reflekterar lärare kring sin undervisning? Analys av ansökningar till *excellent lärare* vid Göteborgs universitet

Göteborgs universitet har infört titeln *excellent lärare* för att uppmärksamma lärares pedagogiska skicklighet enligt Vision 2020.¹ Engagerande högskolepedagogik och pedagogiskt skickliga lärare är avgörande för att kunna möta framtidens studenter. "Nyskapande pedagogiska idéer är viktiga för att förbättra vår konkurrenskraft för att attrahera och behålla de bästa studenterna."² Internationellt utvecklingsarbete kring pedagogisk skicklighet drivs också sedan länge.^{3,4}

De arbetssätt som pedagogiskt skickliga lärare arbetar utifrån har samlats under begreppet *Scholarship of Teaching and Learning*.⁵ Pedagogisk skicklighet handlar om på vilket sätt en lärare/handledare utför sina pedagogiska uppgifter för att främja studenters lärande. "Enligt Boyer förväntas läraren ha ett vetenskapligt förhållningssätt till sitt läraruppdrag och på så sätt bidra till den högskolepedagogiska kunskapsbildningen. Detta har på senare år kopplats ihop med praktiken att dokumentera pedagogiska meriter"⁶, t.ex. i en pedagogisk portfölj, där läraren beskriver pedagogiska meriter, kunskaper och reflekterar kring konkreta undervisningsexempel. Lärarens reflektion är central för att visa pedagogisk skicklighet. Vägledande dokument inför ansökan till *excellent lärare* har tagits fram av Göteborgs universitet.^{7,8}

Konferensbidraget lyfter fram hur lärare har valt att skriva om och reflektera kring sin undervisning/handledning i denna första ansökningsomgång. Fokus har lagts på rubrik 4: "Din pedagogiska verksamhet – beskrivning, reflektion och utveckling" i anvisningarna.⁸ Vi

---

¹ Vision 2020.

² Vision 2020, s. 22

³ Report to the European Commission on Improving the quality of teaching and learning in Europe's higher education institutions, (2013).

⁴ Gunn & Fisk, (2014).

⁵ Antman & Olsson, (2007), Biggs, (1999, 2003), Boyer, (1990), Glassick m. fl. (1997), Kreber (2002, 2006), Trigwell m. fl. (2000), Trigwell & Shale, (2004).

⁶ Winka & Ryegård, (2013, s. 32).

⁷ "Pedagogisk portfölj – anvisning".

⁸ "Pedagogisk portfölj – bedömningskriterier".

har analyserat lärarnas reflektioner och kan identifiera både goda och mindre bra exempel på hur den pedagogiska skickligheten lyfts fram.

Vi ser att lärare har svårt att reflektera kritiskt över sin undervisning/ handledning. Texten är ofta mer beskrivande och kvantitativ än reflekterande. Det är otydligt hur lärarens beprövade erfarenhet och pedagogiska förhållningssätt/teori tillämpas i lärarens undervisnings/handledningsexempel för att främja studenters lärande. Vidare saknas ofta lärarens utvecklingsperspektiv och vision för framtida pedagogiska uppdrag: vem är jag som lärare idag och hur vill jag arbeta i framtiden?

Dock ger samtliga lärare, som skrivit reflektioner, ett intryck av att de ser läraruppdraget som viktigt. Några av lärarnas reflektioner visar på särskilt stort engagemang för studenterna och deras lärande. Vi har också sett texter där lärare i sin reflektion och genom exempel tydligt visar sin pedagogiska skicklighet.

Referenser

- Antman, L. & Olsson, T. (2007). A Two-Dimensional Matrix Model for Analysing Scholarly Approaches to Teaching and Learning. I: C. Rust (red.) *Improving Student Learning through Teaching*. The Oxford Centre for Staff and Learning Development, s. 54-72.
- Biggs, J. (1999). *Teaching for quality learning at university*. Buckingham: Open University Press.
- Biggs, J. (2003). *Teaching for quality learning at university*. 2 uppl. Maidenhead: Open University Press.
- Boyer, E. L. (1990). *Scholarship Reconsidered: Priorities of the professoriate*. New Jersey: The Carnegie Foundation.
- Göteborgs universitet (2014). *Pedagogisk portfölj – anvisning*. Hämtad från: <https://gubox.app.box.com/s/kaik7rq360xhs2ez6fji/1/2510465173/26830824739/1> (2015-08-20).
- Göteborgs universitet (2014). *Pedagogisk portfölj – bedömningskriterier*. Hämtad från: <http://pil.gu.se/resurser/excellent-larare/kriterier> (2015-08-20).
- Göteborgs universitet. (2012). Vision 2020. Med kvalitetsdriven forskning, utbildning och samverkan i en inspirerande miljö, uttalat samhällsansvar och globalt engagemang bidrar Göteborgs universitet till en bättre framtid. (2012). Hämtad från: http://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1415/1415757_vision_web_bildspel_120924.pdf (2015-08-20).
- Glassick, C. E., Huber, M. T., & Maerof, G. I. (1997). *Scholarship assessed: evaluation of the professoriate*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Gunn, V., & Fisk, A. (2014). *Considering teaching excellence in higher education: 2007-2013*. Hämtad från: https://www.heacademy.ac.uk/sites/default/files/resources/telr_final_acknowledgements.pdf (2015-08-20).
- Kreber, C. (2002). Teaching excellence, teaching expertise and the scholarship of teaching. *Innovative Higher Education* 27, s. 5-23.
- Kreber, C. (2006). Developing the scholarship of teaching through transformative learning. *Journal of Scholarship of Teaching and Learning* 6, s. 88-109.
- Report to the European Commission on Improving the quality of teaching and learning in Europe's higher education institutions, (2013). Hämtad från: http://ec.europa.eu/education/library/reports/modernisation_en.pdf (2015-08-20).
- Trigwell, K., Martin, E., Benjamin, J. & Prosser, M. (2000). Scholarship of teaching: a model. *Higher Education Research & Development*, 19(2), s. 155-168.
- Trigwell, K. & Shales, S. (2004). Student learning and the scholarship of university teaching. *Studies in Higher Education* 29, s. 523-536.
- Winka, K., & Ryegård, Å. (2013). *Pedagogisk portfölj: för karriär och utveckling*. Lund: Studentlitteratur.

Författare: Kajsa G. Eriksson, Tarja Karlsson Häikiö

Institution: HDK

E-post: kajsa.g.eriksson@hdk.gu.se

Nyckelord: onto-epistemologi, examensarbete, handledning, agentuell realism, diffraktion

Presentationsform: Rundabordssamtal

Att handleda hoptvinnat examensarbete med dubbla examinationskriterier vid Lärarprogrammet med inriktning bild och visuell kultur på HDK, GU

(Supervising entangled degree projects – developing degree projects with double examination criteria at Teachers Education Program in Visual Art at HDK, GU)

Detta bidrag bygger på ett löpande utvecklingsarbete av examenskurserna i bild och slöjdlärover utbildningarna på Högskolan för Design och Konsthantverk vid Lärarprogrammet, Göteborgs universitet. Vi vill utveckla förutsättningarna för studenternas arbetsprocess i examensarbetena där de förhåller sig till dubbel handledning, det vill säga blir handledda i både vetenskaplig-uppsats och konstnärlig-gestaltning. Syftet här är att beskriva teoretiska och metodologiska perspektiv för studenternas dynamiska process där studenterna hanterar skillnader och icke-skillnader utifrån dubbla examinationskriterier. De teoretiska och metodologiska perspektiven vi har utgått från har posthumanistisk och onto-epistemologisk inriktning. Den radikala tanken som uppstår med ett onto-epistemologiskt perspektiv är att begriplighet är ett görande av världen, oberoende ett avskilt humanistiskt subjekt (Barad, 2007, 149).

Inom inriktningen Bild och visuell kultur har vi under ett antal år arbetat med att ta fram examensarbeten som bygger på konstnärlig gestaltning. Detta tema har tidigare behandlats i artikeln *Bedömning och examination i bildlärover utbildningen* (Karlsson Häikiö, 2014).

Detta utvecklingsarbetearbete har varit intressant men inte helt okomplicerat då en lärarexamensuppsats skall motsvara de skriftligt och didaktiskt akademiska kriterier för en kandidatnivå samtidigt som studenterna på kort tid (10 veckor) också skall hinna göra ett gestaltande arbete. Vi har utvecklat en modell där studenten har en valbarhet i var denne vill lägga sin betoning i sitt examensarbete. Vid examination har vi således alltid två examinatorer, en lektor för att examinera den skriftliga delen och en konstnär för att examinera den konstnärliga delen. I detta paper har vi valt att fokusera på fenomenen som uppstår i studenternas examensarbetsprocess. Dessa fenomen ses som intra-aktivitet (tillskillnad mot interaktion) utifrån agentuell realism, en posthumanistisk teoretisk vinkling (Barad, 2003). Det teoretiska och metodologiska perspektiv som vi vill framhålla som särskilt användbart är *hoptvinnat (entanglement)* som är ett teoretiskt perspektiv och en diffraktiv metodik. Haraway (1997) introducerade begreppet diffraktion i relation till reflektion. Bägge uttryck beskriver optiska fenomen och är hämtade från naturvetenskapen. En reflektion kan

ses som en linjär och regelstyrd process mellan orsak och verkan medan diffraktion ifrågasätter denna typ av lagbundenhet. Diffraktion innebär istället att som forskare se sig själv som en del av det som undersöks och att fokusera på skillnader istället för lagbundenheter i en ständig (re)konfigurering av världen. (Barad, 2007; Haraway, 1997, van der Tuin, 2011)

Diskussionsfrågor

- Lärare i estetiska ämnen förväntas ha dubbel kompetens, dels pedagogisk, dels konstnärlig. Detta leder till dubbla examinationskriterier. Hur kan vi förhålla oss till denna dubbelhet? Vilka styrkor medför detta förhållande och vilka utmaningar ställs vi inför både gällande skola och lärarutbildning?
- Antagandet av en onto-epistemologisk hållning är utmanande för skola/högskola i sin syn på utjämning av hierarkiska förhållanden. Vad kan detta få för konsekvenser? Hur kan vi ta till oss denna utmaning och se det som en potential?

Vi vänder oss i första hand till professionsinriktade högskoleutbildningar där det redan finns eller en önskar utveckla trans-disciplinära examensarbeten, speciellt utifrån kopplingar mellan praktik och teori.

Litteraturlista

Barad, K. (2007). *Meeting the Universe Halfway: Quantum Physics and the Entanglement of Matter and Meaning*. Durham: Duke University Press.

Barad, K. (2003). Posthumanist Performativity: Toward and Understanding of How Matter Comes to Matter. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, vol.28; nr.3; 820

Haraway, D. (1997). *Modest_Witness@Second_Millennium.FemaleMan__Meets_Onco-MouseTM: Feminism and Technoscience*. New York: Routledge.

Karlsson Häikiö, T. (2014). Bedömning och examination i bildlärarutbildningen. I: Häikiö, Lindgren & Johansson (red.). *Texter om konstarter och lärande*. Göteborg: Göteborgs universitet, Art Monitor

van der Tuin, Iris. "A Different Starting Point, a Different Metaphysics": Reading Bergson and Barad Diffractively." //Hypatia// 26.1 (2011): 22-42. Web. 7 Dec. 2011
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1527-2001.2010.01114.x/pdf>

Författare: Tone Försund, Stina Larsson

Institution: Department of sociology and work science, University of Gothenburg

E-post: tone.forsund@av.gu.se

Presentationsform: Workshop

Slow-thinking and lifelong learning – a pedagogical example

The society of today demands individuals who are independent, creative, have a critical capacity and can work well together with other people. Does the university create learning possibilities for these capacities? This workshop will focus on the tension between the goal-oriented efficiency in today's education system, and the idea about and striving for life long learning and ability to reflect upon one's learning process. Out of the experience from working with drama and experience based learning in different teacher programmes, we will discuss and give examples of how to handle this tension. We want to introduce the term slow thinking in our workshop and through practice discuss how we can provide time for reflecting in our learning environment.

Every teacher student comes to our department during their education to participate in the course "*Social Relations, Conflict Management and Leadership*". The course has three different themes; social inequality, group dynamic/leadership, and conflict management. In addition to ordinary lectures and seminars, we offer workshops that follow the course's outline and are intended to deepen the understanding of the theoretical concepts that are introduced in the literature and lectures.

In the workshops we use drama and experience based learning where theory and experience work hand in hand, we *walk the talk* so to speak. In the end of the course we offer tutoring where we give support to the groups for the interactive performances that they are assigned to do in the last seminar. By learning from doing we believe that theoretical concepts can be understood on a deeper and more embodied level (Dewey 2009). The activity we do on the floor can easily be connected to the curriculum and its wordings about human rights and equality. The exercises create opportunities for reflection. We act and we reflect on our acting, what Schön has called reflection in action (Schön 1983). But reflection takes time, so the question is; how can we make space and time for reflection? Do even small pieces of acting and reflection have effects?

We will exemplify our work by offering exercises then reflect upon them together and discuss how they can be used in order to create a lifelong learning. The workshop will focus on the practice so we invite the participants to take active part in the exercises.

Författare: Olle Hagberg^{1,5}, Kerstin Johansson^{1,5}, Stein Steingrímsson¹, Maria Henningsson¹, Maria Roupe¹, Martin Karlsson², Denislava Mintcheva¹, Catharina Tennerhed³, Anders Johansson³, Mats Wahlqvist^{3,4}

Institution/motsvarande: ¹ ST-läkare, Sahlgrenska universitetssjukhuset, ² ST-läkare, Skaraborgs universitetssjukhus ³ FOUU-enheten, Sahlgrenska universitetssjukhuset, ⁴ Arbetsgrupp för medicinsk pedagogik och kliniskt lärande (MedPed), Enheten för allmänmedicin, Institutionen för medicin, ⁵ Institutionen för neurovetenskap och fysiologi

E-post: olle.j.hagberg@vgregion.se

Nyckelord: verksamhetsförlagd läkarutbildning, pedagogisk ledare, handledning, lärandemiljö

Presentationsform: Rundabordssamtal

Pedagogisk ledare i läkarutbildningens VFU: rapport från ett pilotprojekt

Bakgrund

Läkares verksamhetsförlagda utbildning är mycket sammansatt. Studenter och yngre läkare skall utveckla medicinska och professionella förmågor och förhållningssätt; lära sig att arbeta i ett vårdteam i en praxisgemenskap (community of practice). Det finns ett behov att utbilda och kvalificera pedagogiska ledare i läkares utbildning för att samordna och utveckla den kliniska handledningen och förbättra lärandemiljön.

Metod

I januari 2014 startade Sahlgrenska universitetssjukhuset ett nytt program för ST-läkare (blivande specialister) med inriktning på kliniskt pedagogiskt ledarskap. Programmet fokuserar på tre områden: 1) Professionell utveckling och ledarskap, 2) Högskolepedagogik, erfarenhetsbaserat lärande, sociokulturella aspekter 3) Systematiskt förbättringsarbete inom sjukvården. Programmet beräknas omfatta 20 % av en heltid under 2,5 år och inkluderar kurser som motsvarar 30 högskolepoäng. ST-läkare från alla discipliner erbjöds att söka och åtta valdes ut till programmet.

Resultat

Programmet har pågått under 1,5 år. I bedömning och arbete med formativa reflektionsuppgifter framkom en ökad förståelse för vuxenlärande. Ledarskapsförmågan, inkluderande självkännedom och kunskap om gruppdynamik har förbättrats. Förändrings- och förbättringsprocesser på arbetsplatsen har påbörjats.

Diskussion

Programmet fyller ett tomrum i läkares utbildning och erbjuder en ny karriärväg för ST-läkare som är intresserade av pedagogik, klinisk träning och undervisning. Avsikten är också att bidra till att den kliniska undervisningen uppvärderas inom akademi och sjukvård. Västra Götalandsregionen har stött programmet med ekonomisk kompensation till deltagarna på

grund av förlängd ST-tjänstgöring. Pilotprogrammet är av intresse för andra akademiska yrkesutbildningar.

Slutsats

Bedömningen hittills är att en synergi har uppnåtts i programmet genom att parallellt bygga upp förmågor inom ledarskap, vuxenpedagogik samt förbättrings- och kvalitetsarbete.

Frågeställningar

- Varför utbilda pedagogiska ledare för lärande på arbetsplatser i vården?
- Vad behöver en pedagogisk ledare på plats i verksamhetsförlagt lärande kunna?
- Vad kan vi läkare lära oss, av andra professioners VFU-lärande?
- Hur samverka interprofessionellt kring pedagogisk ledarskapsutbildning ?

Författare: Ingrid Henning Loeb, Annika Bergviken Rensfeldt, Ann-Marie Eriksson

Institution: Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande samt Enheten för akademiskt språk

E-post: ingrid.henning-loeb@ped.gu.se

Nyckelord: akademiskt skrivande, forskarutbildning, pedagogiskt och institutionellt stöd, fakultetsövergripande resurser, kursutveckling

Presentationsform: Rundabordssamtal

Akademiskt skrivande för doktorander – var och hur kan stödet ges?

Doktorandarbetet innebär att brottas med teoretiska och metodologiska utmaningar samtidigt som det egna akademiska skrivandet ska utvecklas. De akademiska färdigheter som krävs för att färdigställa en avhandling och erövra en ”egen akademisk röst”, är därmed ett mödosamt arbete som ofta utmanar doktoranders självbild och självförtroende (Wellington 2010, Cotterall 2011). Trots ett stort behov av guidning ifråga om sin textproduktion, är det inte givet *var/när* doktorander ges stöd i sitt akademiska skrivande, eller *hur* stödet bör se ut.

Vid detta rundabordssamtal ger vi exempel från två forskarutbildningskurser, en fakultetsgemensam kurs på svenska och en universitetsgemensam på engelska, där doktoranders textproduktion behandlas. Syftet med bidraget är att utifrån konkreta exempel initiera ett erfarenhetsutbyte kring sätt att möta doktorandbehovet av stöttning i sin skrivutveckling. Mer specifikt är frågan vilket pedagogiskt och institutionellt stöd detta kräver, eftersom doktorander förväntas ha kunskap om och behärska akademiskt skrivande inför sin doktorsexamen. Frågan är inte kopplad till handledares insatser i första hand. Snarare intresserar vi oss för hur doktorander kan komma samman i arbetsgrupper utanför vardagssammanhanget med handledare eller den egna forskningsgruppen. Vår erfarenhet är att doktorander genom kollegiala möten och inblick i andras avhandlingsskrivande får syn på sitt eget sätt att föra resonemang i text. Två frågor intresserar oss:

- Vilka former av lärandeaktiviteter utmanar och stöttar doktoranders skrivutveckling?
- Vilket institutionellt stöd för skrivutveckling behövs på utbildning på forskarnivå (och avancerad nivå)? Vilka för- och nackdelar har fakultets-/universitetsgemensamma kurser och resurser med inriktning mot skrivutveckling?

Våra två kurser exemplifierar olika traditioner ifråga om skrivutvecklande pedagogik. Kursen i akademiskt skrivande på engelska vilar på en *genrepedagogisk* grund och betonar text i form av genrer och textproducerandets språkliga dimensioner (Swales and Feak 2014). Nära förknippat med kunskap om genrer är förståelse av olika discipliners typiska texter (Bruce 2013, Dressen-Hammouda 2008, Hyland 2014). Kursen i akademiskt skrivande på svenska bygger på antagandet om textproduktion som *deltagande i social praktik* (Kamler & Thomson 2014). Här betonas skrivande som ett sätt att närma sig det vetenskapliga samtalet, och att i ett forskningssammanhang kunna förstå premisser, dra slutsatser och kritiskt

förhålla sig till forskningsdiskurser. En återkommande lärandeaktivitet är processkrivande genom kamratrespons (Caffarell & Barnett 2001).

Inledningsvis presenteras respektive kurs utifrån lärandemål, lärandeaktiviteter och examinerande moment (20 min). Två pedagogiska utmaningar vi identifierat, bl a. via kursvärderingar, behandlas. Dels balansen mellan lärarintervention och självständighet, dels synliggörandet av det akademiska skrivandets praktik och villkor. Därefter inbjuds till gemensam diskussion kring de två frågorna (25 min).

Referenser

- Bruce, I. (2013). A role for genre-based pedagogy in academic writing instruction? An EAP perspective. *TEXT Special Issue 21: Scores from another ground*, 21, 1-15.
<http://hdl.handle.net/10289/8510>
- Caffarella, R S., and Barnett, B G. (2000). Teaching doctoral students to become scholarly writers: The importance of giving and receiving critiques. *Studies in Higher Education* 25, 39-51.
- Cotterall, S. (2011). Doctoral students writing: where's the pedagogy?, *Teaching in Higher Education*, 16(4), 413-425.
- Dressen-Hammouda, D. (2008). From novice to disciplinary expert: Disciplinary identity and genre mastery. *English for Specific purposes*, 27, 233-252.
- Hyland, K. (2014). Genre and writing instruction. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, Special Issue 2014 *From Research to Practice: New Perspectives in English Language Education*, 40-49.
- Kamler, B., and Thomson, P. (2014, 2nd ed.). *Helping doctoral students write: Pedagogies for supervision*. London: Routledge.
- Paltridge, B. (2014). Genre and second-language academic writing. *Language Teaching*, 47(03), 303-318.
- Swales, J., and Feak, C. (2012). *Academic writing for graduate students: essential tasks and skills*. Ann Arbor: The University of Michigan Press.
- Wellington, J. (2010). More than a matter of cognition: An exploration of affective writing problems of post-graduate students and their possible solutions. *Teaching in Higher Education* 15, 135-150.

Författare: Ingrid Henning Loeb, Mattias Nylund, Anette Wahlandt

Institution: Institutionen för pedagogik och specialpedagogik samt Enheten för akademiskt språk

E-post: ingrid.henning-loeb@ped.gu.se

Nyckelord: referenshantering, akademisk skriftspråkskompetens, stödresurser, progression, breddad rekrytering

Presentationsform: Rundabordssamtal

Hur kan studenternas referenshantering utvecklas i ett program?

Frågeställningen i denna föredragning tar sin utgångspunkt i ett aktuellt utvecklingsarbete inom Yrkeslärarprogrammet vid Göteborgs universitet. Programmet är utformat som halvfartsstudier på distans men med några campusträffar per termin. Många av programmets studenter har liten eller ingen erfarenhet av akademiska studier och akademiskt skrivande. Erövrandet av kunskaper i akademiskt skrivande är en grund för framgångsrika studier. Asks studier (2007) visar hur osäkerheten kring akademiskt skrivande och referenshantering är stor bland studenter i allmänhet men i synnerhet bland nyantagna eller studieovana studenter.

Tre begrepp lyfts fram för att diskutera akademisk skriftspråkskompetens. Begreppen har introducerats av Ask (2005/2008) och bygger vidare på Greens kategorier (1999). I korthet är dessa: 1) operationell kompetens, som rör textens yta (operational literacy), 2) diskursiv kompetens, som rör studentens förståelse för akademiska stilkrav, plagiat etc. (cultural literacy) samt 3) kritisk kompetens, som visar studentens analytiska och kritiska förhållningssätt (critical literacy). Vi menar att referenshantering innefattar alla tre kompetenser. Att sätta referensparentes på ett korrekt sätt i en mening (1) är bara en aspekt av referenshantering. Med stöd av referenser bygger studenten exempelvis upp kärnmeningar i inledning av stycken (2) och med hjälp av referenser analyserar studenten forskningsresultat och slutsatser och kan förhålla sig kritisk till dessa (3).

Denna föredragning riktar sig till en bred krets av universitetslärare, men är särskilt relevant för lärare och annan personal som arbetar med studenter på grundläggande nivå eller med breddad rekrytering. Presentationen tar sin utgångspunkt i Yrkeslärarprogrammets första två kurser. Referenshantering är bara en av många generella akademiska färdigheter som studenterna utvecklar under den första terminen på utbildningen. Studenterna ska också tillägna sig olika skrivstrategier och utveckla sin förmåga och sina färdigheter att ge återkoppling på studiekamraters texter.

Vi lyfter fram det stöd som byggs in i utbildningen för att utveckla studenternas kunnande och färdigheter om referenshantering, samt de krav som ställs på studenterna efter dessa två kurser. Under föredragningen visas och diskuteras

- stödresurser i form av instruktions- och föreläsningsfilmer om olika aspekter av referenshantering,
- stöd i form av lathundar,

- stöd i form av självvärderingstest, quiz etc,
- progressionen mot att behärska referenshanteringskraven i programmet

Efter föredragningen hoppas vi på en diskussion med inspel från kursledare och lärare i andra utbildningsprogram med exempel på hur man arbetar med att utveckla akademisk skriftspråkkompetens. Vi ser gärna också en diskussion om eventuella behov av samsyn i olika program, exempelvis inom lärarutbildningarnas olika program.

Referenser

Ask, S. (2005/2008). Akademisk skriftspråkkompetens i praktiken. I M. Lindgren (Red.), *Den skrivande studenten: Idéer, erfarenheter och forskning från Textverkstaden vid Växjö universitet*, s. 101-117. Växjö: Växjö University Press.

Ask, S. (2007). *Vägar till ett akademiskt skriftspråk*. (Doktorsavhandling, Acta Wexionensia, 115/2007). Växjö: Växjö University Press.

Green, B. (1999). The New Literacy Challenge? *Literacy Learning: Secondary thoughts*, 7(1), 36-46.

Författare: Margaretha Häggström, Anna Udén

Institution: Institutionen för didaktik och pedagogisk profession

E-post: anna.uden@gu.se

Nyckelord: Teori, praktik, metod, scaffoldingmodell

Presentationsform: Rundabordssamtal

Metod, teknik och teori – En scaffoldingmodell för att stödja studenters lärande

I egenskap av lärarutbildare och i mötet med våra lärarstudenter, både i undervisning, samtal och i studenters texter ser vi svårigheter för studenter att sammankoppla övergripande teorier med undervisningsmetoder, undervisningstekniker och konsekvenser av olika undervisningssituationer. Med avsikt att tydligare undervisa så att studenter utvecklar en förståelse för teoriernas funktioner gentemot det praktiska lärarbetet har vi utformat ett stödjande verktyg i form av en scaffoldingmodell, där vi reder ut begreppen *metod*, *teknik* och *teori*.

Syfte och frågeställning

Syftet med vår presentation är att diskutera hur vi som undervisar i professionsutbildningar kan bli bättre på att överbrygga gapet mellan teori och praktik, som många studenter upplever under sin utbildning.

- Hur kan teoretisk kunskap kopplas till den praktiska verksamheten och vice versa så att denna koppling tydliggörs för studenter?

Akademiseringen av lärarutbildningen har ökat avsevärt och tonvikten ligger mer på teori, snarare än praktik. För studenten kan kopplingen mellan de teoretiska studierna och den praktiska erfarenheten vara svårfångad och oklar och det kan vara svårt att transformera teoretisk kunskap till praktisk undervisning. Trots att lärarutbildningen är en professionsutbildning har metodik länge ansetts som ett tabubelagt kunskapsområde (Danelius, 2010). Den verksamme läraren behöver stor kunskap om just metodik för att kunna designa och iscensätta undervisning så att ett lärande kan ske på bästa sätt för den enskilde eleven. Således är den ofta återkommande frågan från studenter: "Hur gör man då?" relevant.

I avsaknad av metodkunskap blir kopplingen teori och praktik svår för studenten. Som undervisande lärare begär vi å ena sidan, i kursuppgifter och examinationer, att studenten ska använda och redogöra för didaktiska frågor, men undervisar å andra sidan sällan om metoder och hur de kan kopplas till teori. Vi menar att studenten behöver stöttning för att utveckla förståelse för hur praktik och teori länkas i förhållande till det praktiska klassrummet.

Under föreliggande föredragning presenterar vi vår scaffoldingmodell och beskriver förhållandet mellan övergripande lärteori, metod, teknik och specifik teori. Därefter ges ett exempel från lärarutbildningen i Göteborg där modellen använts i kursen *Språk som kommunikativ resurs*. Slutligen diskuteras modellens potential som medierande verktyg. Användningsområdet modellen är inom professionsutbildningar i allmänhet, och lärarutbildningen i synnerhet. Modellen bygger på scaffolding theory (Wood, Bruner & Ross, 1976) och sociokulturella teorier (Vygotskij, 1978, Säljö, 2000)

Författare: Mauritz Jadefrid, Joakim Lennartsson, Christian Kleinhenz, Mats Blomberg

Institution/motsvarande: Göteborgs universitetsbibliotek

E-post: mauritz.jadefrid@ub.gu.se

Nyckelord: Blended Learning, Flipped Classroom, hållbar utveckling, Information Literacy, informationssökning

Presentationsform: Föredragning

Vinster och utmaningar med en blended learning-kurs i informations-sökning

Göteborgs universitetsbibliotek undervisar i informationssökning och träffar varje studentgrupp oftast vid ett fåtal tillfällen, vilket är vanligt vid biblioteksundervisning (Wilcox Brooks 2014, Walker & Pearce 2014). För att göra dessa så givande som möjligt har vi skapat en ny kurs som är en blended course och består av en webbaserad del och en klassrumsdel. Vi har gjort kursen flippad, det vill säga att studenterna ska ta del av undervisningsmaterial så som filmer och texter innan vi ses i klassrummet. Då vet vi att studenterna har viss förkunskap och vi kan utgå från det när vi ses. Liknande upplägg beskrivs i flera artiklar (Arnold-Garza 2014, Henrich & Sieber 2009, Rivera 2015).

Bakgrund

Vi ville skapa en blended course som kan användas av alla program på Göteborgs universitet. Vår utgångspunkt är det tvärvetenskapliga ämnet hållbar utveckling vilket ger oss möjlighet att flytta fokus från ämnet till de mera reflektiva dimensionerna av informations-sökning. Blended learning ger oss möjlighet att använda klassrumsdelen till att ha gruppdiskussioner och vi kan handleda istället för att föreläsa.

Frågeställning

- Vilka pedagogiska vinster och utmaningar ger en kurs som är blended jämfört med traditionell biblioteksundervisning i informationssökning?

Resultat

Då vi skapade kursens två delar var det med ambitionen att frigöra tid i klassrummet genom att i webbdelen ge studenterna den information och kunskap de vanligtvis får i föreläsningsform. Vi skapade filmer med korta presentationer och databassökningar och inkluderade korta texter och quizzar för att variera inläringen. Webbdelen avslutas med en inlämningsuppgift som vi använder för att förbereda klassrumsdelen. I klassrummet kan studenterna lyfta frågor och svårigheter de har, t ex hur man samsöker i databaser, hittar bra sökord, är källkritisk och värderar information. I gruppdiskussion och workshops kan de dela dessa erfarenheter med varandra.

Vi har haft ca 100 studenter från SMIL som gått kursen och utvärderingarna visar att studenterna är positiva till vår blended learning-kurs. De uppskattar att de kan göra webbdelen i egen takt samt återkomma till den under sin studietid. En utmaning var klassrumsdelen då

den baseras på att studenterna lämnar in uppgiften i webbdelen samt är aktiva i klassrummet. En lösning hade varit att vår kurs är poänggivande för att säkra att de fullföljer båda delarna. Vi skulle gärna vilja få ta del av andras erfarenhet kring blended learning och hur ni lagt upp klassrumsundervisningen. Vi tar även gärna synpunkter på vårt upplägg.

Länkar

SMIL: http://utbildning.gu.se/program/program_detalj/?programid=S1SMI

Referenser

- Arnold-Garza, S. (2014). The flipped classroom: Assessing an innovative teaching model for effective and engaging library instruction. *College & Research Libraries News*. 75(1), 10-13.
- Henrich, A. & Sieber, S. (2009). Blended learning and pure e-learning concepts for information retrieval: experiences and future directions. *Information Retrieval*. 12(2), 117-147.
- Rivera, E. (2015). Using the Flipped Classroom Model in Your Library Instruction Course. *The Reference Librarian*. 56(1), 34-41.
- Walker, K. W. & Pearce, M. (2014). Student Engagement in One-Shot Library Instruction. *The Journal of Academic Librarianship*. 40(3-4), 281-290.
- Wilcox Brooks, A. (2014). Information literacy and the flipped classroom: Examining the impact of a one-shot flipped class on student learning and perceptions. *t8(2)*, 225-235.

Författare: Linda Lane

Institution: Department of Social Work

E-post: Linda.Lane@socwork.gu.se

Keywords: higher education, students with disability, teachers, teaching and learning

Presentationsform: Föredragning

Teachers Attitudes toward Students with Disability in Higher Education

Widening participation has become a buzzword in higher education. Policymakers and stakeholder at all level of decision-making are arguing that widening participation programmes will not only provide diverse sections of society with opportunities to study in higher education but that increasing the diversity of higher education is in the interest of democracy and social justice. However, fulfilling the goal of widening participation requires higher education institutions to address and overcome a number of barriers to access and participation for the groups they want to attract.

Students with disability (SWDs) is a group those whose participation in higher education is increasing. Partly because of widening participation efforts but perhaps primarily as a result of anti-discrimination legislation and the slow but steady erosion of cultural and social attitudes towards people with disability. That said, young people with disability continue to meet barriers when entering higher education. Research shows that SWDs tend to face more barriers than do their non-disabled peers and they experience higher risk of dropout and failure to graduate. As enrolment has increased, new challenges have arisen as anxieties concerning SWDs entitlements to support and reasonable adjustments (costs, provision, legality etc.) have become conflated with deeply held fears that increasing enrolment of disabled students specifically, and widening participation in general, is eroding academic standards. Research has shown that these fears may manifest themselves in teachers' attitudes toward assisting SWDs. Teachers' attitudes, behaviours and the beliefs they hold are important contributing factors to SWDs success or failure in higher education.

Based on data collected within the European Union financed project, European Action on Disability in Higher Education (EADHE) 2012-2014, the purpose of this paper is to explore teachers' attitudes towards SWDs with specific interest on examining how well SWDs perceive teachers meet their needs. For the purpose of this paper, teachers denote faculty engaged in teaching and instructing students in higher education. The paper focuses on two issues, how well students perceive teachers are informed about legal policies and documents governing provision of support and reasonable adjustments for SWDs and how willing teachers are to provide support when needed. The paper concludes with some suggestions for a way forward.

Författare: Jörgen Lundälv, Katarina Hollertz

Institution: Institutionen för socialt arbete

E-post: jorgen.lundalv@socwork.gu.se

Nyckelord: moderatorstyrd chatfunktion, lärplattformen GUL, storföreläsningar, digitala redskap, Socionomprogrammet, kommunikation

Presentationsform: Föredragning

Moderatorstyrd chatfunktion som verktyg för att öka interaktionen mellan lärare och studenter i storföreläsningar. Pedagogiskt upplägg, etiska aspekter och praktisk tillämpning

Bakgrund

Storföreläsningar med över 100 studenter är inget ovanligt inom högre utbildning. Socionomutbildningen är inget undantag. Fördelarna är givna; storföreläsningar är mindre resurskrävande än undervisning i mindre grupper. Formatet medför dock en rad problem, varav ett är att kommunikationen mellan lärare och studenter tenderar att minska eller till och med uteblir (se referenser). Det är ett problem, särskilt på kurser kommunikation som företeelse är ett centralt central tema för kursens lärandemål.

På Socionomprogrammets avslutande termin (termin 7) ges kursen SQ5171 *Socialt arbete på samhällsnivå (5 hp)*. De två grundfundamenten på denna kurs är samhällsplanering och opinionsbildning. Studenterna bedöms och examineras utifrån att "värdera och kritiskt granska olika forum för deltagande, information och påverkan med relevans för socialt arbete" samt "uppvisa grundläggande färdighet i att använda media". 120-150 studenter är registrerade på kursen varje termin.

Ett sätt att öka kommunikationen mellan föreläsare och studenter är att använda it-lösningar i undervisningen. Digitala redskap i undervisningen har tillämpats i den högre utbildningen under flera år. Att använda moderatorstyrd chatfunktion på lärplattformar kan öppna upp för en rad möjligheter, men innebär också utmaningar. I den pedagogiska litteraturen och forskningen har verktyget Back Channel (en moderatorstyrd chatfunktion) beskrivits i olika sammanhang (Yardi, 2006; Mayer, 2008; Atkinson, 2009; Hahn och Linder, 2010).

Problem och syfte

Syftet med presentationen av vårt paper är att beskriva ett pedagogiskt utvecklingsprojekt på Socionomprogrammet vid Göteborgs universitet under augusti-september 2015. Utvecklingsprojektet har beviljats medel från institutionsledningen under vårterminen 2015 för att utveckla ett pedagogiskt upplägg, etiskt kodex och på försök använda moderatorstyrd chat-funktion på utvalda storföreläsningar på kursen SQ5171 Socialt arbete på samhällsnivå, termin 7 på Socionomprogrammet. Avsikten med att använda detta verktyg är att

öka kommunikationen mellan studenter och föreläsare i rummet. Erfarenheterna från detta försök kommer att presenteras på HKG 2015.

Metod och material

Under höstterminen 2015 kommer cirka 120 studenter att vara registrerade på kursen. Upplägg, instruktioner och etiskt kodex för den moderatorstyrda chatfunktionen kommer att beskrivas i kursens studiehandledning samt presenteras vid kursintroduktionen. Den moderatorstyrda chatfunktionen kommer att administreras via lärplattformen GUL vilket studenterna efter tre års studier får anses vara väl förtrogna med.

Resultat

Vid HKG 2015 kommer vi att presentera studiehandledningen som beskriver den moderatorstyrda chatfunktionen och dess tillämpning på kursen. En presentation kommer även att ske av föreläsarnas och studenternas erfarenheter av att använda moderatorstyrd chatfunktion i den högre utbildningen. Resultaten kommer att ge kunskap om möjligheterna att öka kommunikationen mellan studenter och föreläsare via moderatorstyrda chat-funktioner i storföreläsningar.

Referenser

Atkinson,C. (2009). *The Backchannel: How Audiences are Using Twitter and Social Media and Changing Presentations Forever*. Indianapolis: New Riders.

Hahn,M, Linder,M. (2010). *Backchannel inom högre studier?* Examensarbete, Programmet för medieteknik, Kungliga Tekniska Högskolan (KTH), Skolan för datavetenskap och kommunikation (CSC), Stockholm.

Lundälv,J. (2015a). *Blogga tryggt. Nya medier i tjänsten*. Lund: Studentlitteratur.

Mayer, R. E. (2008). *Learning and instruction* (2nd ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice-Hall.

Yardi,S. (2006). *t. ICLS 2006*.

Författare: Jörgen Lundälv, Per Olof Larsson

Institution: Institutionen för socialt arbete,

E-post: Jorgen.Lundalv@socwork.gu.se

Nyckelord: studentantologi, studentcentrerat lärande, funktionshinder, långtidssjukdomar, Socionomprogrammet

Presentationsform: Föredragning

Studentantologin – ett studentcentrerat lärande om utsatthet, funktionshinder, långtidssjukdom och skrivande i socialt arbete

Bakgrund

Det finns flera olika sätt att sätta studenternas lärande i centrum. Avsikten med att producera en så kallade studentantologi i den högre utbildningen var att sätta studenternas lärande i centrum. Ett av motiven till detta var att studenternas skrivande och textproduktion skulle kunna publiceras i bokform för såväl yrkesverksamma som studerande på olika nivåer. Studenternas lärande i centrum handlar om den pedagogisk utveckling som både studenter och lärare står inför. Vid Göteborgs universitet har studenters skrivande och publicering av studenters texter blivit föremål för så kallade studentantologier. År 2014 presenterade studenter vid Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion en studentantologi om meningen med humanistisk kunskap (Spionen, 2014; Alarcón red, 2014). Höstterminen 2011 och höstterminen 2012 deltog totalt 53 studenter på Socionomprogrammet i en valbar målgruppskurs ”Fysiskt funktionshinder och långtidssjukdom – livsvillkor och sociala sammanhang” (7.5 hp). I lärandemålen för denna kurs ska den studerande kunna redogöra för livsvillkor och sociala sammanhang för personer som har fysiska funktionsnedsättningar eller långtidssjukdomar. I lärandemålen ingår även att ha förmåga att reflektera över aktuell forskning inom dessa områden. Det studentcentrerade lärandet i kursen handlade om att träna studenterna i att reflektera och skriva om utsatthet, funktionshinder och långtidssjukdom. Resultatet av detta arbete som var en process under kursen ledde fram till en studentantologi.

År 2015 publicerades antologin *Bilder av funktionshinder och långtidssjukdomar* (Lundälv och Larsson, red, 2015), i ämnet socialt arbete. Studentantologin är en del av ett samarbete mellan Institutionen för socialt arbete och DHR/Unga rörelsehindrade i Göteborg.

Problem och syfte

Syftet med presentationen av vårt paper är att beskriva ett pedagogiskt projekt på Socionomprogrammet vid Göteborgs universitet under åren 2011-2015 som handlade om

processen från grupparbete till kapitel i en publicerad studentantologi.

Metod och material

Vår presentation kommer att beskriva den pedagogiska processen från det att studenterna påbörjade sina projektarbeten fram till dess att de olika arbetena blev kapitel i en studentantologi. Under två terminer (ht 2011 och ht 2012) seminariebehandlades totalt 18 projektarbeten vid Institutionen för socialt arbete. Totalt 53 studenter som deltog på kursen lämnade samtycke till att deras projektarbeten blev utgivna i en så kallad studentantologi. I juni månad 2015 utkom boken vid ett mindre bokförlag i Göteborg. Samtidigt i juni 2015 genomfördes videofilmade intervjuer med tre studenter som deltagit i kursen och skrivandet av kapitel till antologin. Två videofilmade intervjuer med representanter från funktionshinderorganisationen DHR i Göteborg genomfördes även. Därtill genomfördes två intervjuer med en bokförläggare och en av antologins redaktörer.

Resultat

Under arbetet med antologin noterade vi skillnaden mellan en seminarietext och en text som skall publiceras. Den skall vara text kortare och språkligt bearbetad. Hela arbetet var en process med flera moment. Det är viktigt för studenternas läroprocess att samtidigt som de genomför strukturerade intervjuer med personer med funktionshinder, som har ett annat livslopp än de själva, uppövar sin analytiska förmåga och lär sig att begreppsliggöra d.v.s. både närhet och distans. Det finns flera utmaningar för lärare i den högre utbildningen som tillsammans med studenter arbeta med studentantologin som form. Det finns flera viktiga frågor att beakta före starten med ett sådant projekt. Att ha god tid med planering och diskussion om antologins upplägg och struktur är viktigt. Etiska frågor måste noga diskuteras inledningsvis.

Referenser

- Alarcón, M, Amundsen Bergström, M, Kaveh, T, Pettersen, V. A. (2014). Meningens motstånd. 29 studenters perspektiv på humaniora. Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion, Göteborgs universitet.
- Lundälv, J, Larsson, P-O. (2015). Bilder av funktionshinder och långtidssjukdomar. Göteborg: Bokskogen förlag (154 sidor).
- Sociala Nätet. (2015). Socionomstudenter skriver om funktionshinder och långtidssjukdomar i ny bok. Sociala Nätet. Nyheter, debatt och kunskap om socialt arbete (1.6.2015).
- Spionen. (2014). Ett humanistiskt motstånd. Tidningen Spionen (10.10.2014).
<http://www.spionen.se/nyheter/1364-ett-humanistiskt-motstand>

Författare: Claes Martinson

Institution: Juridiska institutionen

E-post: claes.martinson@law.gu.se

Nyckelord: studieresultat, studiemiljö, arbetsmiljö, färdighetsträning, förtroende, "Docendo discimus"

Presentationsform: Föredragning

Studenttränare – som metod för lärande i kvadrat och mer därtill

Vid Juridiska institutionen har vi sedan två terminer drivit ett projekt kallat studenttränarprojektet. Det innebär att vi anställt 25 studenter från de senare årskurserna på juristprogrammet som studenttränare. De har fått i uppgift att träna studenter på första och fjärde terminen. Det överordnade syftet har varit att hjälpa studenterna att förbättra sina studieresultat. Ett sidordnat syfte har varit att odla en god studie- och arbetsmiljö där individerna känner sig uppmärksammade och vill bidra i verksamheten. Härtill har ett syfte varit att ge studenttränarna särskilda möjligheter att utveckla sina juridiska kunskaper och färdigheter.

Projektet har utvärderats och följts upp med en enkel pedagogisk studie. Resultaten visar en överraskande hög grad av positiva effekter, trots att resultaten ligger helt i linje med nämnda syften. Resultaten borde dock egentligen inte vara överraskande eftersom det handlar om en mycket gammal pedagogisk tes som också används runt om i universitetsvärlden.

I en framtidsvision om hur svensk universitetsutbildning kan organiseras finns det anledning att reflektera över om studenttränare, eller "teaching assistants", bör vara en reguljär del. För i varje fall längre programutbildningar förefaller studenttränare kunna spela en betydelsefull roll.

Frågeställningen för detta konferensbidrag är hur en utbildning kan organiseras för att dra fördel av studenttränare. Metoden för att besvara frågan har varit genomförandet av två terminer av studenttränarprojekt, samt som nämnts utvärderingar och en enkel studie.

Underlag till konferensen

- 1) Studenttränarprojektet – Ett projekt för lärande i kvadrat. Juridiska inst, 8 dec 2014.
- 2) Studenttränarprojektet andra omgången – Studentträning ger fler poäng på tentamen! Juridiska inst, 15 maj 2015.
- 3) Claes Martinson, En liten undersökning kring värdet av att låta studenter träna andra studenter, GU maj 2015.

Underlagen finns på följande länk:

<https://gubox.box.com/s/gqo8wvjbc15i5z6jjxdh670b0xcpjv5s>

Författare: Per Anders Nilsson

Institution: Högskolan för scen och musik

E-post: pan@hsm.gu.se

Nyckelord: jazz, improvisation, komposition, kontext, struktur

Presentationsform: Föredragning

Trapped in (a) Cage

Projektet Trapped in (a) Cage provar alternativa förhållningssätt och metoder i högre utbildning för jazz och improvisationsmusik. Författaren har experimenterat med att applicera John Cages kompositionsmetoder i en improvisationsensemble vid Högskolan för scen och musik. Ett viktigt syfte i projektet är att skapa nya sammanhang till studenternas befintliga personliga musikaliska uttryck genom att "låna" metoder utanför befintlig kontext.

Introduktion

Många högre jazzutbildningar¹ baserar oftast utbildningen på vad som brukar kallas "chord/scale approach"². Allt handlar om skalor och dess relationer till ackord, såväl i teori som i praktik. Ju mer avancerad en student blir, desto fler skalor och ackord finns till hands vid varje given situation. Detta förhållningssätt favoriserar tekniskt och teoretiskt kunnande som verkar normerande för vad som spelas. Det blir viktigare att spela rätt, snarare än att verka för utveckling och personlighet, vilket paradoxalt nog är jazzens adelsmärke. Man kan konstatera att om det är något som utmärkt jazzens stora stilbildare, så är det att de utmanade och bröt regler. Här utmärker sig dock improvisationsutbildningen vid Högskolan för scen och musik med att erbjuda alternativ till detta paradigm genom att profilera sig mot "den komponerande musikern", vilket bl. a. resulterat i en gemensam nordisk masterutbildning med denna inriktning.

Innehåll

Det finns flera anledningar att välja tonsättaren John Cage: i varje komposition skapade Cage ett unikt musikaliskt universum med ett stort antal möjliga klingande utfall och dessutom skilde Cage tydligt mellan struktur och innehåll. Det är alltså möjligt att använda strukturer från Cages kompositioner, och fylla dem med annat innehåll. Det fanns en uttalad idé i projektet att studenterna skulle utgå från sina personliga uttryck, snarare än att låta Cageiskt, emellertid inom alternativa musikaliska ramverk som utmanar och problematiserar invanda spel- och interaktionsmönster.

Genomförande

En mix av Gagestycken valdes ut som "strukturbärare". Studenterna komponerade egna stycken utifrån de utvalda kompositionerna; men även läraren bidrog med material. Projektet resulterade i en offentlig konsert där ett antal stycken presenterades, de flesta skrivna av studenterna, men även några original. Min slutsats är att det finns en stor potential i att "låna" former och strukturer från "något annat" och applicera dessa i en annan kontext. Och detta gäller inte bara musik, utan kan appliceras generellt.

¹ Det mest kända exemplet är Berklee School of Music i Boston som startade med högre jazzutbildning redan på 50-talet.

² Coined by David Ake in "Jazz 'Training: John Coltrane and Conservatory" (2002).

Författare: Petra Platen, Joseph Trotta
Institution: Institutionen för språk och litteraturer
E-post: joe.trotta@sprak.gu.se
Nyckelord: English, Popular Culture, Sustainability,
Transformative Learning
Presentationsform: Föredragning

**DETTA BIDRAG
HAR TYVÄRR UTGÅTT
UR KONFERENSEN**

Realizing Transformative Learning Goals – Popular Culture and Sustainable Development in the L2 Classroom

In most L2 (Second Language Learner) classrooms at Swedish universities, language and literature are more or less treated as two separate, virtually non-related subjects, and the teaching often focuses on idealized forms of some standard dialect while typically selecting its core literature based on received notions of what can be considered canonical texts. This approach has obvious drawbacks in exposing advanced students to the reality of the heterogeneous cultural and linguistic landscape of any relevant L2, whose linguistic behaviour and literary styles may stem not only from different regions and social groups, but also, especially in the case of English, come from different countries/continents and encompass various ethnicities, races, religions, etc.

In the present climate in higher education, where the value of a humanities education is being questioned by political, economic and societal forces, the traditional approaches to L2 teaching sketched out above need to be re-evaluated. In 2012, the English teachers at the department Language and Literatures at Gothenburg University had such an opportunity and as a result, all our undergraduate courses were rethought and revised. The main idea was an education with clear progression and scientific foundation but also an education in collaboration with the community, both on a local and a global level. One point of departure was to integrate goals of sustainable development (using Unesco's principles as a guide). In this context we revitalized our courses using constructivist and experiential approaches that further emphasize the value of critical thinking skills in learning and understanding the dialects/cultures of the English speaking world. One important aspect of this new teaching approach was to incorporate popular-culture-related materials to facilitate self-directed learning by engaging students with topics that surround them in their everyday lives, but upon which they often do not reflect critically, i.e. to transform their understanding and experience of the present. Many of these materials (TV dialog, music lyrics, and computer-mediated communication, among others) are natural platforms for discussion, not only of linguistic diversity, but also for the global, ethnic and culture differences that epitomize the English speaking world.

In our discussion, we will present how these changes were implemented and discuss our experiences of the new curriculum. This discussion will be relevant to any university teacher who wishes to emphasize the value of a humanities education in today's society, in particular teachers of foreign languages in Sweden.

Författare: Svetlana Sabelfeld

Institution: Företagsekonomiska institutionen

E-post: svetlana.sabelfeld@handels.gu.se

Nyckelord: online learning, learning activities, blended learning, accounting education

Presentationsform: Rundabordssamtal

Re-designing learning activities in accounting – towards ”blended learning”

This paper investigates a possibility of how a course of Accounting at the introduction level can benefit from digital technologies. Since mid of 1990s digital technologies started penetrating many areas of communication. Quick reach of a distanced audience, wide access and searching possibilities made the online technology attractive for many industries. In recent decade, online technologies started penetrating higher education and there are discussions regarding benefits and costs of online learning in the pedagogical research (Anderson, 2008; Yang and Wu, 2011; Ally, 2008).

Accounting is one of the prioritized areas in teaching within the department of Business Administration at the University of Gothenburg. The reason is that there is a huge demand of high level educated accountants in the region, which leads to a significant increase of number of accounting students in recent years.

The problem, which students and teachers of accounting in Handelshögskolan face today is that traditional three-hours lectures in a class of more than 200 students do not stimulate active learning. A profession of accountants is very much practice-related and it is therefore vital for students to be able to practice the theory and the main accounting techniques intensively during the course (Adler and Milne, 2010; Lucas and Milford, 2009). Due to the big size of the classes, the teachers do not have resources to assist each student in smaller groups where students can exercise accounting techniques more. Instead, a number of lectures combined with the classroom (of 100 students) exercises was performed. During these lectures, teacher provided students with the theory and then showed examples of how the theory and accounting techniques worked in practice. This approach resulted in a situation, when the students listened passively and, at the end, many of them could not capture or understand the material enough.

This paper makes an attempt to re-design learning activities, traditionally used in the course. By analyzing existing knowledge on the benefits of digital technologies gained from the pedagogical literature, the paper suggests to add online-based learning activities in addition to the traditional classroom teaching methods, in order to enhance active learning by opening more space for the individual training and feedback. The discussion in this paper

is made towards which online learning activities can be used in addition to the classroom learning activities, in order to stimulate active individual learning of accounting techniques.

There is an opportunity to start implementing some of the online learning activities (such as 15-min-online lectures and online forums) in addition to the classroom activities for accounting students at Handelshögskolan next year. *How to overcome challenges related to online environment in practice*, such as having students and their learning in focus, enabling enough support during the learning process and achieving of high interactivity and collaboration in large classes of students would thus be an interesting question for discussion with the HKG2015-participants.

Författare: Malin Sandberg

Institution: Institutionen för svenska språket

E-post: malin.sandberg@svenska.gu.se

Nyckelord: normkritisk pedagogik, likabehandling, heteronormativitet

Presentationsform: Rundabordssamtal

Heteronormativitet i högre utbildning – förutsättningar och begränsningar för normkritisk högskolepedagogik

Flera studier vittnar om att svensk högre utbildning ofta präglas av heteronormativitet (se Håbeteku Göteborg 2013 m.fl.). Den starkaste tendensen är *osynliggörande*, där sexualitet inte aktualiseras alls under utbildningen och premissen enligt heteronormativ logik förblir heterosexuell. När sexualitet och sexuell identitet dock aktualiseras i undervisning och kursinnehåll vittnar flera studier om att undervisningen bär prägelse av både *stereotypisering* och *andrafiering*, exempelvis genom att icke-heterosexualitet endast nämns i relation till HIV eller behandlas under separata och icke-obligatoriska moment.

Följderna av en heteronormativ utbildning menar jag kan ses ur flera perspektiv. Ur ett studentperspektiv är de tydligaste konsekvenserna dels brister i den psykosociala studiemiljön, dels kunskapsluckor inför det framtida yrkeslivet (se t.ex. Röndahl 2009). För forskarsamhället i stort leder heteronormativiteten också till en brist i vetenskaplighet genom att relevanta perspektiv förbises (Olsson & Olsson 2004).

Studenters rätt till jämställdhet och likabehandling skyddas genom att varje lärosäte lyder under högskoleförordningen och diskrimineringslagen, och GU:s lokala policy föreskriver dessutom ett förebyggande arbete med att motverka normer som verkar exkluderande, diskriminerande eller kränkande (Göteborgs universitet 2015). Det är emellertid ingen självklarhet *hur* ett förebyggande arbete med normer ska bedrivas eller vilken målsättning det ska ha. Å ena sidan finns handfasta pedagogiska råd (exv. Carstensen 2008) som fokuserar på undervisning och i ganska hög grad svarar mot de problem som studenter rapporterat om i diverse studier, men som inte i grunden utmanar maktbalanser eller normsystem. Å andra sidan finns också mer genomgripande strategier som avkräver akademien en mer långtgående system- och självkritik på flera nivåer i organisationen, och därmed ställer högre krav på såväl resurser som kompetens (exv. Haj Brade et al. 2014).

På vilket sätt kan vi då pedagogiskt arbeta med dessa frågor? Hur stor skillnad kan vi göra pedagogiskt och i vilken mån begränsas vi av yttre faktorer? Med mitt bidrag vill jag initiera en diskussion om arbete med normkritisk pedagogik. Jag kommer i huvudsak att förhålla mig till diskrimineringsgrunden sexuell läggning, men hoppas att efterföljande diskussion ska ha relevans även för andra diskrimineringsgrunder och normsystem. Jag kommer att inleda samtalet med att teckna en bild av de problem som beskrivits dels i studier av hbq-

studenters erfarenheter, dels vid granskningar av olika grundutbildningar. Denna inledande redogörelse utgör sedan underlag för en efterföljande gemensam diskussion om förändringsstrategier.

Referenser

- Carstensen, Gunilla (2008). *Hbt-perspektiv och undervisning: pedagogiska förhållningssätt och övningar för lärare*. Uppsala: Avdelningen för utveckling av pedagogik och interaktivt lärande (UPI), Uppsala universitet.
- Göteborgs universitet (2015). *Policy och handlingsplan för jämställdhet och likabehandling vid Göteborgs universitet*. Hämtad 2015-08-15.
http://medarbetarportalen.gu.se/digitalAssets/1521/1521256_policy-och-handlingsplan-f--r-j--mst--lldhet-och-likabehandling.pdf
- Haj Brade, Lovise; Schmitt, Irina & Sandell, Kerstin (2014). *Bryt innanförskapet! Förslag för hur en kan arbeta inom akademien med jämställdhet, mångfald och likabehandling för en ökad rättvisa och jämlikhet*. Lund: Genusvetenskapliga institutionen, Lunds universitet.
- Håbeteku Göteborg (2013). *Avslöja heteronormen!*. Göteborg.
- Olsson, Anna-Clara & Olsson, Caroline (red.) (2004). *I den akademiska garderoben*. Stockholm: Bokförlaget Atlas.
- Röndahl, Gerd (2009). *Sjuksköterske- och läkarstudenters kunskap om homo- och bisexuella och transpersoner*. Uppsala: Jämställdhetskommittén, Uppsala universitet.

Författare: Miroslaw Staron, Agneta Nilsson

Institution: Department of Computer Science and Engineering

E-post: miroslaw.staron@gu.se

Nyckelord: master program, business intelligence, design of education

Presentationsform: Föredragning

Designing and positioning master programs using business intelligence

Software engineering is a field of science and education where technology meets social aspects of developing and using it. It is also a very popular field with almost every university offering this kind of education, and where the offered programs differ a lot in content, scope and duration. The broadness of the field forces a selection of topics, as no program can cover the entire field.

One of the challenges in designing and maintaining an attractive master program is to be able to find its distinct profile and to position the program against the existing set of programs and courses nationally and internationally. Another challenge is to monitor the progress of students during their studies and to ensure that the designed and expected results become the actual results. There is a need for reliable and guiding data to support these design decisions.

The goal of the talk is to describe the experiences of developing a master program in software engineering at the IT Faculty. The experiences address the following question:
How to use the available open data sources for designing and positioning of an educational program?

The question is important for the practitioners at the program management level, the department level and the experiences can be extrapolated to the department (upwards) and to the individual courses (downwards).

The data sources which we used and will discuss during the presentation are:

- UHR's statistics about the applicants – to find the programs nationally which the same students apply for (allowing us to identify which programs are the biggest “competitors”)
- Master Programs website – to understand the offering of programs (and pricing) at the European level (allowing us to identify which international offerings we can compete with)
- Studera.nu – to understand the offering of programs in Sweden (allowing us to identify of overlaps in the market)

By combining these sources we could (i) identify the main competitors, (ii) identify and create competitive advantage of the program, and (iii) identify new “branding” message for the programs. This in turn allowed us to create a master program which attracts over 60 students yearly and is closely related to the market and research at the department.

Författare: Maria Sunnerstam
Institution/motsvarande: PIL-enheten
E-post: maria.sunnerstam@gu.se
Nyckelord: lärplattform, IKT och lärande
Presentationsform: Rundabordssamtal

Älskade hatade lärplattform

Lärplattformen GUL breddinfördes vid Göteborgs universitet i januari 2009. Våren 2014 genomfördes en undersökning med syfte att ta reda på hur kunskap, attityder och inställning till lärplattformen GUL ser ut inom universitetet idag samt att undersöka vilka funktioner och vilket innehåll som saknas och/eller behöver förbättras. Inte överraskande visar resultatet av undersökningen att det finns stora skillnader i uppfattningar och attityder till vår lärplattform.¹

Undersökningen

Inom ramen för undersökningen genomfördes följande aktiviteter:

- Enkät till lärare. Enkäten skickades till samtliga lärare/forskare och besvarades av 319 personer (10%).
- Enkät till administratörer. Enkäten skickades till samtliga GUL-administratörer och besvarades av 109 personer (26%).
- Enkät till studenter. Enkäten skickades till samtliga registrerade studenter VT14 och besvarades av 1267 personer (4%).
- Fokusgruppintervjuer med lärare. Totalt sex fokusgruppsintervjuer med sammanlagt 21 lärare.
- Översikt nationella och internationella trender i området lärplattformar.

Fokusgruppintervjuer genomfördes av deltagare i Samverkande IT-pedagoger (SIP)². Intervjuerna spelades in och sammanfattades skriftligt. De synpunkter som framkom i fokusgruppsintervjuer samt i de fritextsvar som fanns i den webbaserade enkäten för undervisande personal, kategoriserades.

- Generella synpunkter samt idéer om användning
- Vad fungerar mindre bra?
- Önskemål om utveckling av lärplattformen
- Tankar runt IT och lärande
- Organisationsfrågor

GUL är ett viktigt arbetsredskap som används av en stor majoritet lärare inom universitetet. Många upplever dock lärplattformen som krånglig att använda och de flesta lärare utnyttjar endast en liten del av de pedagogiska och administrativa stödfunktioner som finns. Av un-

¹ <http://pil.gu.se/projekt/riktade/gul-anvandning>

² <http://pil.gu.se/resurser/digitala-verktyg/sip>

undersökningen framgår också att lärare sällan känner stöd och ofta upplever en otydlighet från ledningen i arbetet med integrera digitala resurser i undervisningen.

Studenterna efterlyste en mer standardiserad form för det innehåll lärare lägger upp i lärplattformen. De digitala kurssidorna upplevs ofta som röriga. Många studenter önskar också tillgång till mer digitalt föreläsningmaterial för att kunna förbereda sig inför föreläsningar, repetera och ta igen sådant man missat.

Undersökningen visar att kompetens och förståelse för hur digitala verktyg kan utnyttjas som stöd för lärande, behöver breddas. Begreppet blended learning tillämpas allmänt som samlingsbegrepp för olika former av undervisning där digitala resurser vävs in i kursens design. Ett vanligt exempel är metoden flipped classroom (McLaughlin, Jacqueline, 2014). Diskussionsforum och delade dokument är exempel på stöd för samarbete där tid och rum inte behöver påverka när och var samarbetet sker. Vikten av att ledningen utvecklar strategier för användning av digitala tekniker i undervisningen och samtidigt ser till personalens kompetensutveckling lyfts kontinuerligt. (Mishra & Koehler 2006; Lantz-Andersson & Säljö, 2014; Straumsheim, 2014).

Vid detta rundabordssamtal presenteras undersökningens resultat med fokus på lärares och studenters upplevelser och attityder. Frågor att diskutera:

Ser du på GUL som i första hand ett pedagogiskt eller administrativt verktyg, varför?

Hur kan digitala verktyg användas som stöd för studentcentrerad utbildning?

Vilket stöd behöver lärare för att vidareutveckla pedagogiska metoder med digitala verktyg (Blended learning)?

Hur ser du på studenternas önskemål om ökad tillgång till föreläsningmaterial i digital form?

Kan du ge exempel på hur ni arbetar med liknande frågor inom din institution?

Referenser

- Lantz-Andersson, A. och Säljö, R. (2014). Lär miljöer i omvandling – En yrkesroll i utveckling. I Lantz-Andersson, A. och Säljö, R. (Red.), *Lärare i den uppkopplade skolan* (s. 13-23). Falkenberg: Gleerups.
- McLaughlin, Jacqueline E. (2014). The flipped classroom: a course redesign to foster learning and engagement in a health professions school. *Academic medicine* 89 (2), 236-243. doi: 10.1097/ACM.0000000000000086
- Mishra, P. och Koehler, M. J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017-1054.
- Straumsheim, C. (2014, oktober). Survey shows training and support remain top issues among IT officials. *Inside Higher Education*. Hämtad 2015-08-20 från: <https://www.insidehighered.com/news/2014/10/01/survey-shows-training-and-support-remain-top-issues-among-it-officials>
- Sunnerstam, M. (2014). *GUL-användning och behov av digitala verktyg* (PIL-rapport 2014:02). Göteborg: PIL-enheten, Göteborgs universitet. Hämtad 2015-08-20 från: <http://hdl.handle.net/2077/37233>
- Voogt, J., Knezek, G., Cox, M., Knezek, D., & ten Brummelhuis, A. (2011). Under which conditions does ICT have a positive effect on teaching and learning? A call to Action. *Journal of Computer Assisted Learning*, 29 (1), 4-14. doi: 10.1111/j.1365-2729.2011.00453.x

Författare: Maria Sunnerstam, Maria Nilsson

Institution/motsvarande: PIL-enheten

E-post: maria.sunnerstam@gu.se

Nyckelord: digital salstentamen, digitala verktyg, pedagogiska utmaningar

Presentationsform: Rundabordssamtal

Digital salstentamen, en traditionell examinationsform som förnyas

Studenter skriver sina texter digitalt och söker sin information digitalt. Sina salstentamina skriver de däremot fortfarande med papper och penna. Via Utbildningsnämnden har flera fakulteter vid Göteborgs universitet uttryckt önskemål om att frågan om digital salstentamen ska utredas. Göteborgs universitet är inte ensamma. Nationellt pågår en diskussion om hur tentamenshantering på olika nivåer ska digitaliseras i framtiden, det gäller såväl nationella prov inom grundskola och gymnasium som högskoleprov (Utbildningsdepartementet, 2015; Digitaliseringskommissionen, 2014).¹ Under 2014 påbörjades ett pilotprojekt vid Handelshögskolan i Göteborg som omfattades av ett flertal digitala pilotentor. Erfarenheterna från pilotförsöken sammanfattades i två rapporter och för närvarande driver PIL-enheten ett projekt där målet är att införa ett universitetsgemensamt stöd för digital salstentamen (Nilsson, Sunnerstam & Petersson, 2014a).²

Projektet har hittills stött på flera utmaningar. Inte minst juridiska och rättssäkra aspekter samt frågor som berör regelverk, rutiner och lokalfrågor. Erfarenhet av liknande utmaningar har flera andra universitet delat med sig av (Barnett & Phelps, 2010; Ferrell, 2014; Llamas-Nistal et al., 2012). Två särskilda utmaningar som projektgruppen stött på är verksamhetens många olika behov och önskemål inför valet av systemstöd. Exempel på det är Institutionen för nationalekonomi med statistik där det finns behov av stöd för att rita grafer samt inom vårdutbildningar där MEQ är en vanlig tentamensform (Håkansson et al., 2003). Det finns också pedagogiska utmaningar. Lärare ser vinster med att studenterna besvarar essäfrågor vid det arbetsredskap de är vana vid (datorn). Men, många lärare är också intresserade av tester i form av standardiserade, själv rättande flervalsfrågor. Detta kan visserligen förenkla administration och rättningsprocesser men man behöver å andra sidan fundera extra över hur flervalsfrågorna utformas.

Hur systemstödet fungerar

Tentamensfrågor (exempelvis essä- eller flervalsfrågor) läggs in av lärare i systemet. En programvara laddas ner till studentens dator. Vid tentamenstillfället loggar studenten in i systemet för att skriva tentamen. När studenten startat tentamen har hen enbart åtkomst till tentamensfrågorna, all annan access är låst.

¹ <https://portal.nordu.net/display/Inkubator/Digital+Tentamen> (Hämtad 20150814)

² <http://pil.gu.se/projekt/infrastruktur-for-natburen-undervisning> (Hämtad 20150814)

<http://pil.gu.se/projekt/digital-examination> (Hämtad 20150814)

Vilka utmaningar finns?

Detta rundabordssamtal vill uppmuntra deltagarna att diskutera hur en digitalisering av tentamensprocessen kan påverka lärares, administratörers och studenters arbete. Vi vill gärna tillsammans diskutera hur ett införande av digital salstentamen kan komma att påverka val av examinationsform, vilken typ av kunskaper som prövas, vilka aspekter som kan förenkla/försvåra en digital tentamensprocess etcetera.

Teman att diskutera

- Kan digital salstentamen vara en form som är intressant för dig i de kurser du medverkar?
- För att du ska kunna genomföra digital salstentamen, vilka funktioner behöver ett systemstöd tillhandahålla?
- Vilket stöd i form av support, utbildning etc tror du att lärare/administratörer/studenter kan komma att behöva?
- Vilka pedagogiska vinster/fallgropar kan du ana?

Källförteckning

Barnett, L. och Phelps, D. (2010). Supporting digital exams: riding class V rapids through exam policy, tech policy, and exam support. *Proceedings SIGUCCS*, 205-208. ACM, (2010).

Hämtad 2015-08-14 från: <http://dl.acm.org/citation.cfm?doid=1878335.1878387>

Digitaliseringskommissionen. (2014). *En digital agenda i människans tjänst – en ljusnande framtid kan bli vår*. (SOU2014:13). Hämtad 2015-08-14 från:

<https://digitaliseringskommissionen.se/rapporter/en-digital-agenda-i-manniskans-tjanst-en-ljusnande-framtid-kan-bli-var-sou-201413/>

Ferrell, G. (2014). *Electronic Management of Assessment (EMA): a landscape review*. JISC.

Hämtad 2015-08-14 från: http://repository.jisc.ac.uk/5599/1/EMA_REPORT.pdf

Håkansson, A., Haffling, A., Beckman, A., Jakobsson K., Löwenhielm. Romanfigurer ger liv åt tentans patientfall (2003). *Läkartidningen* 100:43.

Llamas-Nistal, M., Fernandez-Iglesias, M. J., Gonzalez-Tato, J., Mikic-Fonte, Fernando A., Blended e-assessment: Migrating classical exams to the digital world (2012). *Computers & Education* 62 (2013) 72-87.

Nilsson, M., Sunnerstam, M., Petersson, B. (2014a). *Digital salsskrivning – en pilotstudie på Handelshögskolan, Göteborgs universitet våren 2014*. PIL-enheten, Göteborgs universitet. Hämtad 2015-08-14 från:

http://pil.gu.se/digitalAssets/1488/1488824_pil_arbetsrapport_dex_del-1_140627.pdf

Nilsson, M., Sunnerstam, M., Petersson, B. (2014b). *Digital salsskrivning – hösten 2014. Pilotstudie på Handelshögskolan, Göteborgs universitet*. PIL-enheten, Göteborgs universitet. Hämtad 2015-08-14 från:

http://pil.gu.se/digitalAssets/1507/1507689_pil_arbetsrapport_2_dex_del-1_141216.pdf

Utbildningsdepartementet (2015). *Översyn av de nationella proven för grund- och gymnasieskolan*. Regeringens kommitté-direktiv 2015:36. Hämtad 2015-08-14 från:

<http://www.regeringen.se/contentassets/b199371985bf44ecac528d9801c07805/oversyn-av-de-nationella-proven-for-grund--och-gymnasieskolan-dir.-201536>

Författare: Anna Svensson, Ika Jorum

Institution/motsvarande: Humanistiska biblioteket, Göteborgs universitetsbibliotek

E-post: anna.svensson@ub.gu.se

Nyckelord: studenters skrivande; källhantering; referenshanteringsprogram; Zotero

Presentationsform: Rundabordssamtal

Zotero - ett hjälpmedel för att stödja studenters källhantering och skrivande

Enligt Högskolelagen ska utbildning på grund- och avancerad nivå utveckla studenternas förmåga att söka och värdera kunskap på en vetenskaplig nivå och förmågan att kunna följa kunskapsutvecklingen inom sina områden (SFS 1992:1434, 1 kap. §§ 8-9). I det akademiska skrivandet visar studenten prov på dessa färdigheter. De innefattas i begreppet "academic literacy" (Lea & Street, 1998; Lillis & Scott, 2008) vilket kan definieras som att aktiviteter som att söka och kritiskt värdera information liksom att läsa och skriva akademiska texter är integrerade delar i en större meningsskapande kontext.

Universitetsbibliotekets kurser syftar till att ge studenterna kunskaper i strukturerad informationssökning, att kunna bedöma olika typer av källor och tolka och hantera referenser. Att rätt tolka referenser och källhänvisa korrekt är en akademisk färdighet som kan upplevas som instrumentell. Då kan hjälpmedel som avser att flyttar fokus bort från det instrumentella och samtidigt erbjuda mervärden fylla en funktion (Kim, 2011). I rätt sammanhang tror vi också att för vissa studenter kan en programvara vara en hjälp att komma över den "tröskelpraktik" (Gourlay, 2009) som källhantering kan utgöra. Faktorer att ta hänsyn till är att för vissa nya studenter kan ett program i sig vara en tröskel (Childress, 2011) och att ett gemensamt uppmuntrande från lärare/bibliotekarie är viktigt för att motivera studenten att använda hjälpmedlen (Salem & Fehrmann, 2013).

Källhanteringsprogrammet Zotero (www.zotero.org), gratis och med öppen källkod, är en programvara med kort inlärningssträcka som hjälper användaren att spara sökresultat och hantera källor, källhänvisa enligt olika akademiska standarder, dela källor och vara en plattform för gemensamt skrivande.

Vi inleder med en kort visning av Zotero samt med en presentation av hur ett samarbete mellan bibliotek och ämne/lärare kring källhantering som integrerade i en delkurs kan utformas. Därefter samtalar vi om hur vi kan samarbeta kring aktiviteter där programmet kan vara en hjälp för studenternas färdigheter i att söka, läsa, skriva och referera.

Referenser

- Childress, D. (2011). Citation Tools in Academic Libraries: Best Practices for Reference and Instruction. *Reference & User Services Quarterly*, 51(2), 143–152.
<http://doi.org/10.5860/rusq.51n2.143>
- Gourlay, L. (2009). Threshold practices: becoming a student through academic literacies. *London Review of Education*, 7(2), 181–192.
<http://doi.org/10.1080/14748460903003626>
- Kim, T. (2011). Building student proficiency with scientific literature using the Zotero reference manager platform. *Biochemistry and Molecular Biology Education*, 39(6), 412–415. <http://doi.org/10.1002/bmb.20551>
- Lea, M. R., & Street, B. V. (1998). Student writing in higher education: An academic literacies approach. *Studies in Higher Education*, 23(2), 157–172.
<http://doi.org/10.1080/03075079812331380364>
- Lillis, T., & Scott, M. (2008). Defining Academic Literacies Research: Issues of epistemology, ideology and strategy. *Journal of Applied Linguistics*, 4(1), 5–32.
<http://doi.org/10.1558/japl.v4i1.5>
- Salem, J., & Fehrmann, P. (2013). Bibliographic Management Software: A Focus Group Study of the Preferences and Practices of Undergraduate Students. *Public Services Quarterly*, 9(2), 110–120. <http://doi.org/10.1080/15228959.2013.785878>
- SFS 1992:1434. *Högskolelag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. Hämtad från https://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Hogskolelag-19921434_sfs-1992-1434/

Författare: Maria Thorson, Sven-Egron Thörn,
Marianne Molander Beyer, Albert Castellheim
Institution: Sahlgrenska akademien
E-post: maria.thorson@vgregion.se
Presentationsform: Föredragning på svenska

Foreign physicians: Perceived unfair examinations

Background

Medical doctors with a degree from a country outside the EU/EEA/Switzerland may be approved for a one-year supplementary education program (SuEd) to be qualified as medical doctors in Sweden. A sustainable good quality in SuEd is of utmost importance.

Aim

Investigating the quality of the SuEd compared to the ordinary medical program (MP).

Students and Methods

A questionnaire survey comprising 52 questions (49 common and 3 differing between the groups) was put to 13 students in the SuEd program (of a total 16 that year) and 17 MP students on semester 8 (of about 120 students).

Results

Nine answers were significantly different between the groups. The most conspicuous difference was that the SuEd students to a lower extent perceived examinations as clearly linked to the lectures and seminars. The scale was from 1 (unclear) to 5 (clear); SuEd: Median (Md) = 3.00, Mean (M) = 2.85, Standard deviation (SD) = 0.90; MP: Md = 4.00, M = 3.59, SD = 0.71). SuEd students also perceived the requirements for receiving a passing grade as less clear. Lack of interest from course leaders, difficulty in getting a hold of course leaders and lack of feedback were other problems in SuEd, the last shared by MP students.

Conclusions

Our questionnaire survey revealed the fields needing more attention in both educational programs and demonstrated that comparing the two educational programs with each other might be an appropriate way of improving them.

Discussion in Swedish

1. Hur skulle en tydligare koppling mellan föreläsningar och examinationer kunna uppnås?
2. Hur mycket borde kursledare och föreläsare anpassa undervisning utifrån studenterna; så som att studenterna tidigare har utbildats i ett annat land eller att flera pendlar långt till och från undervisning?
3. Hur kan vi utveckla undervisningen på den kompletterande utbildningen för läkare med utländsk examen (och kanske samtidigt på läkarprogrammet)?

Författare: Catarina Wallengren, Irma Lindström Kjellberg, Louise Danielsson, Qarin Lood, Kristina Rosengren, Inger Jansson, Denislava Mintcheva, Marie Walther, Christina Finnsbäck
Institution: Sahlgrenska akademien
E-post: catarina.wallengren@gu.se
Nyckelord: flipped classroom, blended learning, personcentrerad vård
Presentationsform: Rundabordssamtal

Programöverskridande kurs i personcentrering

Studier visar att om hälso-och sjukvården samt omsorgen utgår från personcentrerade grundantagande (Ekman et al, 2011) kan välbefinnandet såsom ökad trygghet, minskad smärtlindring och ökad tilltro till den egna förmågan öka hos patienterna samt att kostnaderna för vården kan minskas (Dudas et al 2013; Ekman et al. 2012; Fors et al, 2015). Denna evidensbaserade kunskap behöver nyttiggöras inom den högre utbildningen vid Sahlgrenska Akademien. Därför fattades beslut om att utveckla ett nytt utbildningsprogram som bidrar till att stödja lärande av personcentrerade grundantaganden.

Detta utbildningsprogram har skapats tillsammans med programansvariga, lärare/lektorer och studenter från fyra program vid Sahlgrenska Akademien, PIL-enheten och Centrum för Personcentrerad Vård (GPCC). Utbildningsprogrammet riktar sig mot studenter från arbetsterapeut-, fysioterapeut-, läkar- och sjuksköterskeprogrammen. Grundantagandena i personfilosofi innebär att utgå från att människan är kapabel och ansvarstagande. Då programmet vilar på dessa grundantaganden har vi valt att tillämpa pedagogiska verktyg som flipped- och blended learning (Bergman & Sams, 2012; Garrison & Kanuka, 2004, Porter et al., 2014). Dessa verktyg ger stort utrymme för användning av studenternas egna resurser, erfarenheter, öppenhet och ansvarstagande.

Utbildningsprogrammet har bedrivits i tre faser. Första fasen riktade sig till programansvariga vid de fyra programmen med syfte att förankra utbildningsprogrammets innehåll och pedagogik samt stödja projektets genomförande. Andra fasen innebar att lärare och studenter från de fyra programmen tillsammans med projektledarna (utbildningsansvariga vid GPCC och lektor vid PIL-enheten) utvecklade lärande kring personcentrerad vård, flipped classroom, blended learning, kursplan (7,5 hp, avancerad nivå), annonsering, läruppgifter, examination och studiehandledning. Allt studiematerial i form av filmer, litteratur, ljudinspelningar etc. skapades tillsammans och publicerades på lärplattformen GUL. Fas tre inleddes med att 10 studenter från varje program (40 st) påbörjade kursen under våren 2015. De blev indelade i lärgrupper (Freire, 1972) om 6-8 studenter och 2 mentorer. Tillsammans planerade lärgruppen studieplan, tidsplan och former för examination. I lärplattformen GUL hittar studenterna tips på litteratur (vetenskaplig och skönlitterär) och kortare filmer (från

forskare, professionella, patienter) som kan stödja dem i deras lärande. Kursen pågår och avslutats under november 2015.

Som projektledare har vi följande reflektioner till dags datum: Utmaningarna under fas 1 har bland annat rört förankringsarbetet med programansvariga. Utmaningarna under fas 2 har t.ex. handlat om lärarnas egenansvar att skaffa sig fördjupade kunskaper. Utmaningarna under fas 3 har i hög utsträckning rört tillämpning av nya pedagogiska metoder.

Referenslista

- Bergmann, Jonathan and Aaron Sams (2012). "How the Flipped Classroom is Radically Transforming Learning." *The Daily Riff*, <http://www.thedailyriff.com/articles/how-the-flipped-classroom-is-radically-transforming-learning-536.php>.
- Ekman, I., et al. Person-centered care—Ready for prime time. *European journal of cardiovascular nursing*, 2011, 10.4: 248-251.
- Ekman I, et al. Effects of person-centred care in patients with chronic heart failure: the PCC-HF study. *Eur Heart J* 2012;33:1112-9.
- Fors A, Ekman I, Taft C, Björkelund C, Frid K, Larsson ME, Thorn J, Ulin K, Wolf A, Swedberg K. Person-centred care after acute coronary syndrome, from hospital to primary care - A randomised controlled trial. *Int J Cardiol*. 2015 Mar 24;187:693-699. doi: 10.1016/j.ijcard.2015.03.336.
- Freire, P. (1972). *Pedagogik för förtryckta*. Stockholm: Gummesson.
- Dudas K, et al. Uncertainty in illness among patients with chronic heart failure is less in person-centred care than in usual care. *Eur J Cardiovasc Nurs* 2013;12:521-8.
- Garrison, D. R., & Kanuka, H. (2004). Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education. *The internet and higher education*, 7(2), 95-105.
- Porter, W. W., Graham, C. R., Spring, K. A., & Welch, K. R. (2014). Blended learning in higher education: Institutional adoption and implementation. *Computers & Education*, 75, 185-195.